

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan
praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure
predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

MIRA

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje štev. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Leto XXIV.

V Celovcu, 23. marca 1905.

Štev. 12.

Kdo nas ponemčuje?

II.

Dokazali smo v 43. številki lanskega našega letnika vsakemu le količkaj še národno mislečemu Slovincu na Koroškem, kako važnega pomena za národno življenje je ljudsko štetje in kako nepremišljeno in brezbržno veliko ljudi pri ljudskem štetju ravna, ker se pustijo meničič tebičič vpisati kot Nemce, mogoče tudi Lahe — samo ne zató, kar so, namreč kot Slovence. Taki ljudje ravna in grešijo iz same dobičkarije ali častiblepnosti ne le zoper same sebe, ampak tudi zoper naravni zakon, ker v svoji naduti nespameti nočejo biti to, kar so po svojem rojstvu. Sami sebi smrdijo!

Kakor ima vsaka reka svoj izvir, ima tudi naša národna zmedenost na Koroškem svoj začetek. Začetek te zmedenosti, začetek národnega pohujševanja pa je naš sedanji šolski zistem; recimo, naše šole. Iz malega raste veliko! Iz potočka postane reka, iz otroka mož — žena! Reka postane po potokih, ki se zlivajo v njo — ti store reko! Iz otroka pa postane tak človek, kakoršno vzgojo je kot otrok dobival. Le malo jih je, pri katerih vzgoja nasproten sad rodi! Vzgoja in ura sta si podobni, kakor oko očesu! Za dobro, natančno uro, vsak rad skrbi; vsak jo časti in varuje; a skrbimo mi Slovinci tudi tako za dobro vzgojo naših otrok? Naših otrok! Imamo mi li otroke? Dà, imamo jih, a naši — niso. Ko bi bili otroci naši, bil bi tudi národ naš! Dokler pa ne bodo otroci naši, bo v našem národu zmirom toliko ljulike kot pšenice! Po božjih postavah pač so otroci naši; a po šolskem zakonu avstrijskem, kateri je bil sklenjen z glasovi židov, po tem zakonu smo mi koroški Slovinci samo postavni in naravni najemniki svojih otrok; kajti postava se je na Koroškem takoj v začetku obdelala tako, kakor je v prid Nemcem, kateri se, kakor pravijo v svoji ošabnosti, ne bojijo nikogar razun Boga; a z vsemi močmi delajo na to, da bi naš slovenski národ povečeval in pomnoževal njih število in njih rast! Omiko in oliko nam trobijo na ušesa, sila in strast pa sta njih last! S politično silo in zvijačo nas hočejo iztrebiti iz naše starodavne posesti!

Najemniki svojih lastnih otrok smo in še to pod nadzorstvom postave! Ne le kot starši,

tudi kot avstrijski državljani smo dolžni skrbeti za dobro, pravilno vzgojo otrok do šestega leta, do — šole, in gorjé tistemu, kateri to svojo dolžnost zanemarja — po postavi bo kaznovan! A od šestega leta naprej oskrbujejo vsa vzgojo naših otrok država in nemško-národna stranka v koroški deželi. Od te dobe naprej se nam dajejo samo ukazi! Ukaz, da naj imajo otroci dobro obleko, ukaz, da imajo dovolj učnih sredstev, ukaz, da pridno šolo obiskujejo, ukaz, da se zidajo šole, ukaz, da so z vsem oskrbljene in preskrbljene, in zadnjič smo preskrbljeni tudi mi — z davčnimi knjižicami, da ne pozabimo na sveto svojo dolžnost, **plačati** vse, kar se od nas tirja, če se hočemo izogniti tudi v tem oziru in slučaju — ukaza. Naše pravice do naših otrok od šestega leta naprej obstojijo v ukazih in dolžnostih, otroci pa se vzgojujejo v šoli po načelih in nazorih šolskih oblasti in kakor se našim národnim nasprotnikom potrebno in dobro zdi — zoper naše upravičene, postavne zahteve in zoper našo voljo v našo sramoto in baš tudi državi ne v prid!

Slep je, kdor našem sedanjemu pogubnemu šolskemu zistemu pripisuje kako trajno-praktično, v vzgojevalnem oziru le kominovo zrno vredno dobro stran; le gg. Dobernig, dr. Lemis, Oraš. Čare, in tovariši hvalijo tak šolski zistem; ker služi njih namenu — pogubi Slovencev na Koroškem!! Ob enem pa služi tudi pešanju lepega, krščanskega, nramnega življenja med nami, kar vidimo mi, ki živimo med národom. Prazne so cerkve, gostilne pa polne izšolanih fantalinov! To je istina in ob enem zlo, katero bi vsaka pametna in pravična vlada imela uvaževati! Ali največje zlo za Avstrijo so ustavne njene postave na papirju. Sramota za nas Slovence pa je, da si pustimo dopasti tako „vzgojo“ naših otrok — tak šolski zistem!

Splošno se toži, da kmetski stan gospodarski propada, da je malo poštenosti med ljudmi itd. Dà, res je! Odkod pa pride to? Stari gospodarji, ki po večini niso znali pisati in brati, so redki med nami; a gospodarili so dobro. Mlajši rod, izšolan na podlagi „nove šole“, zna v večji meri pisati, brati in računati, kot so stari znali, a mlajši gospodarji svojem gospodarskemu poklicu čestokrat niso kos — in nemški znajo!! A tudi nemščina jih ne more obvarovati gospodarskega propada; saj še

pristine Nemce ne more varovati tega zla. Odkod neki pride ta žalostna prikazen? Svet je šel, posebno v zadnjih letih, naprej, mi Slovinci na Koroškem pa nazaj! In vzrok našega nazadovanja je v prvi vrsti „nova šola“. Vzgoja, kakoršno dobiva naš národ v sedanjih šolah, ne more povzdigniti posameznika na tako stopnjo, katera bi mu mogla biti v življenju temelj k nadaljnemu svojemu šolanju v poklicu, in zato ni kos svoji nalogi v življenju. Stari so se učili malo, a so tisto dobro znali; mladi so se učili in se učijo več, a znajo malo in to zaraditega, ker se ne poučujejo naši otroci na podlagi svojega materinega jezika. Kar se pa uči otrok na podlagi tujega mu jezika, je puhla repa! Kako se naj uči otrok tujega nemškega jezika, ko še svojega materinega ne zna v pismu in obliki? To znanje pa je neobhodno potrebno, ako hoče imeti ves šolski pouk trajno vrednost, sicer se otrok uči kakor papige in škorcei ter tudi zna in razume nemški kakor ti. Toliko in nič več vrednosti ima „jezikovna vzgoja“ na sedanjih šolah.

Kako bi bilo tudi drugače mogoče, saj še na dvorazrednih ljudskih šolah razun katekizma in zgodb sv. pisma nimamo nobene slovenske učne knjige, katere bi morali rabiti. Edini „abecednik“, ki se rabi prvo šolsko leto, je slovensko-nemški. Vse druge knjige pa so izključno nemške. In to je potem po mnenju šolskih oblasti: slovensko-nemška šola! Brez knjig se naj naši otroci učijo svoj materin jezik? Jeli to šola? Učilnica? Ne! In mi naj bi molčali z našimi otroci vred? Ne! Mi nismo ovce in jagnjeta, katera se molče peljejo v mesnico.

Naši národní nasprotniki — in reči se more — tudi naši verski nasprotniki, bi pač z veseljem gledali in radosti poskakovali, ko bi jim mi Slovinci pustili delati po njih načrtu in držali lepo tiho in mirno roke v žepu ter jim tako dajali nožev držaj v roke. A motiš se, Mihelj! Mi vstajamo, in vas je strah! Zato pa ste poučili tudi Dunaj tako, kakor v resnici poučujete našo deco v sedanjih šolah. Kako bi bilo drugače mogoče tako nasprotje v odgovoru g. naučnega ministra na interpelacijo gg. drž. poslancev dr. Žitnika, dr. Ploja in tovarišev, če ne iz neresničnih poizvedb? On govori: „Na nižji stopnji izpočetka izključno, pozneje pretežno slovenski učni jezik, na srednji stopnji začetkoma menjajoč se slovenski in nemški, proti koncu pretežno nemški učni

Podlistek.

Duh-ženin.

(Po „Nadi“.)

(Konec.)

Ivan je posvetil prezgodnjemu koncu svojega prijatelja globok zdihljaj in solzo vojščaka in potem premislil težavno nalogo, katero je obljubil izvršiti. Srce mu je bilo težko in glava zmedena, kajti predstaviti se je moral kot nepoznan gost sovražnim ljudem in uničiti s svojim usodepolnim poročilom splošno veselje. Vendar pa so se začeli oglašati glasovi radovednosti v njegovih prsih, da bi videl to slovito krasotico pl. Mačkovo, ki je bila tako zaprta ostalemu svetu. Bil je namreč velik občudovalec lepega spola, in v njegovem značaju je bila neka želja po nenavadnem in podvzetnost, tako da je ljubil vse čudovite in posebne dogodljaje. Predno je odpotoval, je skupno s častitimi očetmi samostana storil vse potrebne priprave za svečan pogreb svojega prijatelja, katerega so nameravali izročiti zemlji v cerkvi v Mariboru. Žalujoče grofovo spremstvo pa je stražilo pri njegovih zemskih ostankih.

Ali sedaj je pač že zadnji čas, da se vrnemo k stari rodbini pl. Mačkov, ki je nepotrpežljivo čakala svojega gosta, še bolj pa svoje pojedine, in k častitemu malemu baronu, katerega smo pustili gori na stražnem stolpu na svežem zraku.

Noč je že napočila, toda še vedno ni bilo gosta. Ves obupan že je splezal baron s stolpa. Pojedine, katero so prelagali od ure do ure, niso mogli več odlašati. JEDI so bile že skoro mrzle,

kuhar v smrtnem strahu in vse prebivalstvo gradu je bilo videti kakor posadka, ki se je morala zaradi lakote podati. Baron je bil navsezadnje, četudi nerad, primoran zaukazati, da se začne pojedina brez gosta. Ravno so sedeli že vsi za mizo in so bili ravno na tem, da začnejo s pojedino, kar je oznanil rog zunaj vrat prihod tujca. Dolgo zategnjen glas je odmeval po starih grajskih dvorih in stolpni stražnik mu je odgovoril. Baron je hitel, da sprejme svojega prihodnjega zeta.

Spustili so most na verige doli in tujec je stal pred vrati. Bil je velik, postaven vitez na črnem žrebcu. Njegov obraz je bil blede, toda imel je žareče, iskrene oči in obraz plemenite žalosti. Baron je bil nekoliko razžaljen, da je prišel na tak navaden in preprost način. Njegova čast je bila za trenutek žaljena, in skoro je hotel smatrati to kot pomanjkanje pristojnega spoštovanja pri tem važnem dogodku in nasproti ugledni rodbini, s katero se je on hotel zvezati. Potolažil pa se je z mislijo, da je morala biti mladeniška nepotrpežljivost, ki ga je zapeljala, da je prišel prej kakor njegovo spremstvo.

„Žal mi je,“ je dejal tujec, „da motim ob tako neprilicnem času —“

Tu mu je baron segel v besedo s celo ploho poklonov in pozdravov, kajti bil je, da priznoma resnico, ponosen na svojo vlnudnost in zgovornost. Tujec je enkrat ali dvakrat poskusil, da ustavi to ploho besedi, toda zaman; nagnil je torej svojo glavo in ga pustil govoriti. Ko je baron polagoma nekoliko prenehal in sta prišla na notranji grajski dvor, in je tujec zopet hotel začeti govoriti, ga je prekinil v tem prihod ženskih članov rodbine, ki

so pripeljale zardelo nevesto. Nekoliko časa jo je kakor zamaknjeno gledal; zdelo se je, kakor da se cela njegova duša zlije v en sam pogled in zre na to ljubko postavo. Ena deviških tet ji je zašepetala nekaj na uho; hotela je spregovoriti; njene mokre modre oči so se povzdignile sramežljivo; boječe in vprašajoče je pogledala tujca in potem pogledala zopet v tla. Besede so ji ostale v grlu; toda ljubko smehljanje se je prikazalo na njenih ustnicah in nežna jamica na njenih licih je kazala, da je bila zadovoljna s pogledom. Bilo bi pa tudi nemogoče, da se ne bi dopadel tako krasen mladenič deklici osemnajstih let, namenjeni za ljubezen in moštitev.

Pozna ura, ob kateri je tujec prišel, ni dovoljevala dosti časa za dolgo zabavo. Baron je bil odločen; preložil je vsak poseben pogovor za drugi dan in peljal gosta k še nedotaknjeni pojedini.

Vršila se je v veliki viteški dvorani gradu. Okolu in okolu na stenah so visele podobe junakov iz hiše pl. Mačkov in znamenja zmag, ki so jih pridobili v vojski in na lovu. Razsekani oklopi, polomljene sulice in raztrgani prapori so bili pomešani s plenom lova; volčja žrela in veliki zobovi divjih mrjascev so grozeče gledali izmed lokov in bojnih kopij, in velikansko rogovje jelenov je razprostiralo svoje rogovile ravno nad glavo mladega ženina.

Mladi vitez se je le malo brigal za družbo ali zabavo. Jedi se je komaj dotaknil, in zdelo se je, da je popolnoma zatopljen v občudovanje svoje neveste. Govoril je z njo tiho, da nihče ni mogel nič razumeti — govor ljubezni ni nikdar glasen; kje na svetu pa je tako posebno žensko uho, ki

jezik, na višji stopnji izključno nemški učni jezik s slovenskim jezikom kot pomožnim učnim jezikom.“ Tako je poučen g. naučni minister. — Jeza, pravična jeza zgrabi človeka pri čitanju teh besed! Ali mera krivic, ki jih trpimo, še ni polna? Samo na nižji stopnji se poučuje iz početka slovenski na podlagi slovensko-nemškega „abecednika“, potem pa na vseh stopnjah izključno nemški! Kako tudi drugače? Saj ni knjig! In kje so tisti učitelji, ki so slovenščine zmožni? Koliko jih je? Kje so nastavljeni? Kako in kje pa poučujejo — po večini nemške učiteljske moči — slovenski jezik na drugi stopnji? A po ministrovih besedah mora biti vsaka učiteljska moč na drugi stopnji Slovenec! — In na višji stopnji: Kje in kedaj se rabi slovenski jezik kot pomožni učni jezik? Bele vrane so slovenski učitelji, ki poučujejo na višji stopnji! Navadno poučuje učitelj Slovenec v prvem razredu, ker so drugi učitelji ali učiteljice navadno Nemci ali Nemke. In tudi na prvi stopnji si učitelj besedo „iz početka“ razlaga po svoje in v svoj prid, ker se pri nadzorstvu znanje slovenščine sploh ne upošteva, in se učitelj samo po uspehih znanja nemškega jezika njegove „stopnje“ klasificira.

V kakšnem soglasju pa stojijo navedene ministrove izjave s sledečimi njegovimi besedami, ko je rekel: „Ako se pomisli, da na mnogih dvorazrednih utrakvističnih šolah učna moč v drugem, na vseh trirazrednicah učna moč v tretjem, itd. (Glej „Mir“ od 2. marca 1905) ne potrebuje slovenščine...“ ne more biti povoda za resne pritožbe? — Če se že v drugem razredu slovenščina na dvorazrednicah ne potrebuje, potem mora biti pouk že v prvem razredu „pozneja“ popolnoma, ali vsaj pretežno nemški! Kaj ne? In kako se vjema izjava, da se poučuje na „srednji stopnji“ menjajoče se slovenski in nemški — če učiteljska moč na tej stopnji ne zna niti besedice slovenski, in se po ministrovih poizvedbah in besedah „slovenščina ne potrebuje več“? Torej naš slovenski jezik se sme rabiti nekako kot pomožni jezik samo pri poučevanju nemškega jezika na utrakvističnih šolah! O ne! Vsemu šolskemu pouku sploh mora biti slovenski jezik podlaga. — Mi ne menjamo, dokler si ne priborimo takih šol!

Dà, šol hočemo, kjer se bodo naši otroci na podlagi slovenskega materinega jezika naučili ono, kar rabijo za svoje življenje. Če nam jih deželna šolska uprava odreče — bomo našli drugo pot. Bodrili in poučevali bodemo naše ljudstvo, dokler ne zmaga zdrava pamet in pravica, katera se nam do danes odreka. Čim hujši ko je današnji pritisk od nasprotne strani, tem slavnejši bo dan naše zmage! Skrb za nas, je naša skrb! Mi pa spoznavajmo, da v vladnih palačah ni naš dom!

Gg. Dobernig, dr. Lemiš, Oraš in tovariši pa nimajo nobene pravice soditi o upravi šol, katere se z našim denarjem zidajo! Osrednja šolska uprava, ki ima dolžnost odpreti vsakemu narodu naravno pot do omike, se naj blagovoli po resnično nepristranskih učnih osebah prepričati o upravi naših šol na Koroškem in spoznala bo, da so te šole edino ustvarjene ne le za ponemčevanje, ampak tudi v gospodarski propad Slovencev na Koroškem. Potem naj sodi, kdo ima prav, in pre-

ne bi razumelo tudi najrahljšega šepetanja svojega dragega? V njegovem obnašanju je bila ljubeznivost in resnost ob enem, kar se je zdelo, da mogočno vpliva na mlado nevesto. Njen obraz je bil sedaj blede, sedaj rdeč, ko ga je z veliko pazljivostjo poslušala. Semtertja je zardela in odgovorila, in kedar se je njegovo oko obrnilo od nje, se je drznila skrivaj po strani pogledati njegov lepi obraz in vsa srečna je rahlo vzdihnila. Bilo je jasno, da je mlada dvojica popolnoma zaljubljena drug v drugega. V skrivnostih srca zelo izvedeni teti ste izjavili, da sta se obadva na prvi pogled čez ušesa zaljubila.

Praznovanje je bilo zelo veselo ali vsaj šumno; kajti gostje so bili vsi obdarjeni z onim dobrim tekom, ki je posledica praznega žepa in gorskega zraka. Baron je pripovedoval svoje najlepše in najdaljše povesti in nikdar jih ni pravil tako dobro ali s takim vplivom. Ako je povedal kaj čudovitega, so bili njegovi poslušalci polni občudovanja; in ako je bilo kaj smešnega, so se smejali gotovo ob pravem času.

Med vsem tem splošnim veseljem pa je ostal tujec nekako zelo posebno in neprimerno resen. Njegov obraz je postajal vedno bolj žalosten, čim bolj pozna je bila noč; in kakor se mora tudi čudno slišati, celo baronove šale so se zdele, da ga delajo še bolj otožnega. Včasih je bil globoko v misli zatopljen, potem zopet je gledalo njegovo oko razmišljeno in neprestano okolu, kar je kazalo na notranjo nemirnost. Njegova zabava z nevesto je postajala vedno bolj resna in skrivnostna. Temne sence so se začele prikazovati na njenem lepem, veselem čelu in trepetanje pretresati njeno nežno telo.

mišljuje, ali nimamo povoda za to, da se resno pritožujemo.

Kdor razmere na Koroškem pozna in uspehe naših novih šol nepristransko sodi, pride do zaključka: Popolni gospodarski in narodni propad koroških Slovencev se šteje k državnim potrebam avstrijskim. — In to potrebo gotovo radi podpišejo gospodje Dobernig, dr. A. Lemiš, naš slavni Oraš in njih tovariši. Ali prej pa, ko podpišemo svojo obsodbo mi, bo še marsikateri naših nasprotnikov šel v pokoj.

„Ali je to katoliško?“

Pod tem zaglavjem je priobčila „Kärntner Zeitung“ v svoji 31. številki z dne 15. t. m. člančič, kateremu hočemo posvetiti nekaj odkritosrčnih besedi, ne morda, da bi se zagovarjali, kajti to nam je nepotrebno — saj smo delali in ravnali vedno odkrito, kar se o marsikom drugem ne dá trditi — temveč samo zato, da se nam ne bo moglo očitati, da smo molčali, ko bi bilo čas govoriti.

Torej!

„Kärntner Zeitung“ piše doslovno tako-le: „Že več mesecev sem se nas je opozarjalo ne le z nemške, temveč tudi s slovenske (!) strani na čudno pisavo slovenskega lista „Mira“. V korist katoliške stvari smo molčali dosedaj. Ker pa „Mir“ nadaljuje svojo resnici in pravici nasprotujočo pisavo v veselje sovražnikom katoliške stvari — „Freie Stimmen“ z radostjo priobčujejo sedanje „Mirove“ članke na uvodnem mestu — hočemo svojim bralcem in katoliško mislečim Slovincem (!) podati nekaj primerov po seveda marsikje popolnoma nenemškem prevodu lista „Freie Stimmen“, ne da bi se spuščali v kak nadaljen preprič. — Tu se potem navaja v odlomkih v spakedanem prevodu naš članek iz št. 9. z dne 2. t. m. Na koncu članka pa dostavlja „Kärntner Zeitung“: „Po teh primerih vprašamo izobrazene (!) slovenske katolike, ali naj se šteje „Mir“ še za katoliški list, ako govori ne glede na resnico in **podane razmere** o cerkvenih dostojanstvenikih na tak način, da ima na tem „pročodrimsko“ časopisje svoje pravo veselje?“

Tako list naših nemških krščanskih socijalcev. Čudno se nam zdi, da je „Kärntner Zeitung“ posnela le one odstavke našega članka, v katerih se več ali manj razpravlja le znana zadeva slovenske imatrikulacije v Celovcu, torej stvar, v kateri se je pisalo i z one i z naše strani dovolj obširno, da je mogel spoznati vsak, kdor ima le količkaj soli v glavi, kje je resnica in kje je ni. Vso stvar smo natančno pojasnili in to šele potem, ko se nas je izzvalo v časopisju. In res, čemu pa ste klicali duhove? Kaj moremo mi zato, ako se vam godi sedaj tako, kakor Goethejevemu „Zauberlehrlingu“, da se ne morete odkrižati izzvanih duhov! Čemu ste pa pisali v „Reichspost“? No, seveda zato, ker ste vi „katoliški“, „Reichspost“ katoliška, mi pa ne.

In tako pridemo do vprašanja — kaj je pravzaprav „katoliško“.

Po našem mnenju misli in ravna oni katoliško, kdor prizna brez razlike narodnosti vsakomur za iste dolžnosti

iste pravice, dà, še več, le tisti je pravi katolik, kdor tlačnemu pomaga do njegovih pravic, katere mu drugi kratijo!

In vi nam oponašate, da nismo več katoliki, vprašate, ali se naj naš list še smatra za katoliški list, in to samo zaradi tega, ker smo se odločno uprli zatiranju svojih pravic, ker je bil naš upor naperjen proti dvema osebama vaše stranke. . . . Dovolite nam, da cenimo tako barantanje s katoličanstvom, prav milo rečeno, za nečastno, res nevedno „katoliškega“ vašega glasila in vas samih. Mi „nekatoliški“ Slovenci okrog „Mira“ namreč še dosedaj nismo čuli, da bi bil kedaj kak cerkveni zbor proglasil župnike in kapelane za nezmotljive, posebno ne v narodnostnih vprašanjih, in zato se čutimo še vedno za katolike, dasiravno smo se odločno uprli protislovenskim težnjam enega ali dveh takih nemških „cerkvenih dostojanstvenikov“. V verskih stvareh, dà, tu namu bodite vodniki, ako nimamo naše narodnosti duhovnikov, v narodnih zadevah pa si ne pustimo zapovedovati, posebno pa še ne, če se kažete take „katolike“ proti nam, kakor ste se kazali posebno v zadnjem času.

Ali je to katoliško, da ste se v znani zadevi „poslovenjenja celovških sodišč“ z vsemi svojimi glasovi uprli v deželnem zboru proti postavno zajamčeni pravici slovenskega naroda, da sme občevati z državnimi uradi v svojem materinem jeziku?

Ali je to katoliško, da je prvak vaše stranke v deželnem zboru zatiral na vsa usta, da si pusti odsekati roko, ako se bo tiskala le ena slovenska črka v vaši katoliški tiskarni?

Ali je to katoliško, da so pristaši vaše stranke agitirali med nemško duhovščino v deželi ter končno predložili knezoškofijskemu ordinarijatu plamteč „protest“ proti slovenskim matrikam, do katerih ima slovenski narod isto pravico, kakor vi sami v svojih krajih do nemških?

Ali je to katoliško, da ste stotisoč broječi slovenski narod na Koroškem primerjali z brezdomovinskimi, po orožnikih in policajih preganjanimi cigani?

Ali je to katoliško, da vkljub temu, da vam je kot dušnim pastirjem popolnoma dobro znano, koliko Slovencev je v Celovcu, vendarle zanikujete upravičene zahteve celovških Slovencev po enakopravnosti z vami?

Ali je to katoliško, da ste tedaj, ko ste protestirali proti oskrunjenju najsvetejšega, kar ima katoličanstvo, presvetega Rešnjega Telesa, po nekem nemškem listu, obenem pokazali vso svojo nemško-nacijonalno nestrpnost trdeč, da je Koroška nemška, in tako premišljeno zanikali obstoj stotisoč koroških Slovencev?

Ali je to katoliško, da ste lani zastavili vse svoje moči, da bi se onemogočila ustanovitev „Slovenskega krščansko-socijalnega delavskega društva za Celovec in okolico“, da ste šele omolknili, ko je „najavtoritativnejša“ stran izrekla svoje zadovoljstvo na ustanovitvi tega društva?

Ali je to katoliško, da naravnost prezirate vse, kar je slovenskega, in se dotaknete v svojem časopisju le onih stvari, katere bi mogle napeljavati vodo na vaš mlin, sicer pa za vas Slovencev niti v deželi ni?

Ali je to katoliško, da vzlic temu, da ste že večkrat potrebovali v političnem boju slovensko

Vse to ni moglo ostati prikrito pozornosti družbe. Njihovo veselje je bilo vsled nerazumljive otožnosti ženina moteno; postala je nalezljiva; začelo se je šepetati in spogledovati in migati z ramami in kimati z glavami. Petje in smejanje je bilo vedno redkeje; nastali so mučni premori v zabavi; sledile so jim le nore povesti in nadnaravne pravljice. Po eni žalostni povesti je prišla na vrsto druga še bolj žalostna, in baron je vselej ganil ženske s povestjo o mrtvaškem jezdecu, ki je odpeljal lepo Leonoro; strašna ali resnična zgodba, katero je nemški pesnik spletel v verze in katero od tedaj bere in veruje celi svet.

Ženin je poslušal to povest z veliko pazljivostjo. Njegove oči so bile srepo uprte v barona, in ko se je povest bližala svojemu koncu, se je polagoma vzdignil s svojega sedeža, postajal vedno večji, dokler se ni videl baronovim zamaknjenim očem skoro kakor velikan. V trenutku, ko je bila povest končana, je globoko vzdihnil in se svečano poslovil od družbe. Vsi so bili začudeni in baron, kakor da bi ga strela udarila.

„Kaj? O polnoči zapustiti grad? Kako? Ko je vse pripravljeno za bivanje? Soba je pripravljena zanj, ako želi iti k počitku!“

Tujec je pa žalostno in skrivnostno zmajal z glavo: „To noč moram svojo glavo v drugi sobi položiti k počitku!“

Bilo je nekaj v tem odgovoru in tem glasu, kar je pretreslo baronovo srce; kljub temu pa je zbral vse svoje moči in ponovil svoje gostoljubno povabilo.

Tujec je pri vsaki ponudbi molče, toda odločno zmajal z glavo in poslovljivši se od družbe

je odkorakal počasi iz dvorane. Deviški teti ste bili kakor okamnili, nevesta pa je povesila glavo in solza se je prikazala v njenih očeh.

Baron je spremil tujca na veliko grajsko dvorišče, kjer je stal črni žrebec, tolkel s kopiti ob tla in nepotrpežljivo rezgetal. Ko sta prišla do glavnih vrat, katerih visoki obok je bil temno razsvitljen, je tujec obstal in se obrnil do grofa z zamolklim glasom, ki se je glasil v obokanem prostoru le še bolj mrtvaški.

„Sedaj, ko sva sama,“ je spregovoril, „vam hočem povedati vzrok svojega odhoda. Zaobljubil sem svečano in za trdno —“

„Kako?“ mu je segel baron v besedo, „ali ne morete poslati koga drugega namesto vas?“

„Noben namestnik ni dovoljen, — sam moram priti osebno — proč moram v cerkev v Mariboru.“

„Prav dobro,“ je dejal baron in se znova ojunail, „toda ne prej kakor jutri, jutri boste peljali s seboj svojo nevesto.“

„Ne! Ne!“ je vzkliknil tujec nad vse svečano, „moja zaobljuba se ne tiče nobene neveste. Črvi! črvi čakajo mene! Taj sem mrtev človek — tolovaji so me ubili — moje truplo leži v Mariboru — o polnoči me bodo pokopali — grob čaka mene — svojo obljubo moram držati!“

In zajezdil je svojega črnega konja in oddirjal čez verižni most, in peketanje podkev se je slišalo v pišu nočnega vetra.

Baron je ves prestrašen odšel nazaj v dvorano in sporočil, kaj se je zgodilo. Dve ženski ste takoj omedleli in drugim je postajalo slabo, ko so pomislili, da so se gostili z mrtvecem. Nekateri so menili, da je bil to v mnogih pravljicah omenjeni

pomoč, vendar zahrbtno hočete razširiti svoje politične mreže po našem in samo našem slovenskem ozemlju?

Tako bi mogli še velikokrat vprašati, „ali je to in to tudi katoliško“, a za danes se zadovoljimo s tem. Vprašamo le, zakaj naj bi bila naša pisava „čudna“ ter „resnici in pravici nasprotujoča“? Ali morda zato, ker nismo šli vprašati vas, ali se smemo potegniti za pravice svojega národa? Ali zato, ker smo svoje trditve podprli z neovrgljivimi dokazi? Ali zato, ker nočemo tako plesati, kakor nam vi hočete gosti? Dà, dà, v Nemcu je ukoreninjena zavest, da poleg njega ne sme biti človeka, ki bi njemu bil enakopraven. Nemeč — gospod, vsak drugi pa — hlapec — to je, kar se kaže iz vsega nemškega dela, pa naj bo to ta ali ona nemška stranka. In če se sme sklepati z vzorov na posnetke — Dunaj-Celovec, no, potem pač lahko vemo, kje smo. Pri Nemcu pravice iskati — revež, kdor je išče!

Pomnite pa, da bo prej obrnila Drava svoj tok, kakor pa bomo mi opustili boj za naše svete pravice! **Slovenec na svoji zemlji svoj gospod**, to je naše geslo in izvedli bomo to geslo, pa naj bo komu všeč ali pa ne. Naša je ta zemlja, požlahtnjena s krvjo in znojem naših pradedov tedaj, ko se je Nemeč strahopetno skrival za slovenske hrbe; naša je in naša bo ostala. Za križ sveti in svobodo zlato je rosila to zemljo slovenska kri, in mi potomci onih junakov naj bi se strašili truda in boja, uaj bi uklonili svoj vrat pod tujev jarem? Ne, nikdar ne!

In le vprašajte potem, „ali je to katoliško“, in tisoči vam bodo odgovorili „dà, to je katoliško!“

Cvetke s polja koroškega pravosodja.

„Si fecisti — nega“ (če si storil — taji!); po tem starodavnem reku ravna se vselej in dosledno naši nasprotniki, kadar pokažemo na kako takó vpričo krivico, da jo kljub svoji znani dozdevnosti vendar zagovarjati ne upajo. Ako česa opravičiti ne moreš, kar utaji, da se je zgodilo. To je zelo preprosto in uspešno obrambeno načelo. Tako so vam doslej še vselej z utajevanjem ali pa zavijanjem resničnih dogodkov in dejanj izbili iz rok orožje, ki bi ga v poštenem boju premagati ne mogli. Le pomislimo na stotine in stotine naših pritožb na najraznovrstnejše oblasti! Kdor v naši deželi živi in sam vidi in občuti, kako se z nami postopa, ta vé, da se pritožimo še le tedaj, ko naša ovčja krotkost nasilnosti in krutosti že res več prenašati ne more. Smelo trdimo, da še nismo podali nikdar nobene pritožbe, ki bi ne bila stvarno povsem upravičena. In kljub temu ostajajo naše pritožbe brezuspešne, največkrat radi tega, ker nam nasprotniki vse utajé ali pa s čudovito spretnostjo stvar tako zavijejo in zasuhejo, kakor jo potrebujejo. To je zistem naših nasprotnikov v deželi, zoper kojega ni druge pomoči nego brezobzirno razkrivanje krivic potom našega časopisja. Poštena javnost naj potem sama sodi.

Danes smo se namenili objaviti slučaj iz našega pravosodja, ki ga ne bo mogoče utajiti,

ker ga posnemamo iz sodnih listin, ki smo jih dobili na razpologo.

Slovenščina resnično — kontumacirana.

Kot varuh mladoletnih otrok Roze in Marije P. je Miha B. od Miha O. kot nezakonskega očeta potom rubežni izterjal zaostala mesečna plačila v skupnem znesku 400 K. Miha O. pa kljub jasnemu besedilu dotične razsodbe tega denarja ni maral izročiti varuhu Mihi B., temveč je denar pri sodnji založil. Varuh Miha B. s to založitvijo denarja ni bil zadovoljen in ni hotel rubežni ustaviti. Vsled tega tožba.

Na obravnavo dne 13. oktobra 1904 pred okrajnim sodiščem v Celovcu je toženi varuh Miha B. sam brez zastopnika prišel. Miha B. je Slovenec iz kraja, ki se prištevava k slovenskemu delu celovške okolice. Miha B. je **pravdo izgubil, ker na razpravi ni hotel nemško govoriti**. Da se ne bo kdo na posameznih besedah lovil, sledi naj tu dobesedni slovenski prevod zadevnega dela dejanskega stanu iz razsodbe od 13. oktobra 1904 o. št. C IV. 31/4/2, ki slove:

„Toženec (Miha B.) odgovarja na tožbo v slovenskem jeziku.

„Sodnik ga opozarja, da niti sodni funkcionarji niti tožnikovega zastopnika namestnik slovensčine niso zmožni, vsled česar da naj se nemškega jezika poslužuje, ker je sam priznal, da je nemščine zmožen. C. k. notar dr. pl. M. na kratko (im kurzen Wege) potrdi, da je toženec nemškega jezika zmožen in da je z njim opetovano v nemškem jeziku obravnaval.

Toženca se še enkrat pozove, da naj na tožbo nemško odgovarja, in se ga opozori na nasledke, ako na tožbo ne odgovarja. Toženec pa se kljub temu brani obravnavati v nemškem jeziku.

Tožnik zahteva, da naj se izreče zamudno razsodbo v zmyslu tožbenega zahtevka. Tožnikov zastopnik pravočasno zabeleži stroške.“

Nato se je dejansko izrekla razsodba, da se toženega varuha Miha B. obsodi po zahtevi tožnika in pa da ima tožniku plačati 48 K 28 h stroškov.

Razsodbeni razlogi se glasijo:

Toženec je sicer na razpravo prišel, vendar pa kljub opetovanemu pozivu od strani sodnika ni razpravljal (?), temveč se je branil, na tožbo odgovarjati v njemu dobro poznatem nemškem jeziku ter je kljub opozoritvi na posledice takega upiranja vztrajal na tem, da se poslužuje le njemu znanega slovenskega jezika.

Vsled tega je bilo v zmyslu §§ 133 odst. 2, 396 in 442 c. p. r. na pravni spor se nanašajočim navedbam tožnika verjeti, ki po predležeh dokazih niso ovržene. Ker je vsled tega tožbeni zahtevki opravičeni, bilo je po predlogu tožnika spoznati.

Tu imate po neutajljivih listinah izpričan slučaj najgorjega zakonolomstva. Ker ni hotel nemško govoriti, je Slovenec pravdo izgubil brez daljnjega raziskovanja, kdo da ima prav, on ali njegov tožnik. In to pred sodiščem, v čigar okolišju celo po uradnem štetju biva nad 12.000 Slovencev!

Radovedni smo, kako bodo prizadete osebe ta slučaj oprati skušale. Morda se vendar vsaj enkrat dožene, da je Slovenec prav imel. Potrpiamo in počakajmo — toda pozabili ne bomo, ker odgovor

— hočemo imeti in ga bomo dobili, če ne od predsedništva c. k. deželnega sodišča v Celovcu, pa od više zgoraj.

Morda te naše objave, ki jih bomo po priliki nadaljevali, poklicane kroge vendarle streznejši in dovedejo do spoznanja, da tako ne gre dalje, da se na tak način, kakor se zadnje čase s Slovenci v deželi pometa, uničuje zadnja trobica zupanja v pravičnost naših sodišč. Ako to dosežemo, dosegli smo svoj namen, kajti le krivici, ne pa osebam, velja naš boj; ako vsled tega kaka oseba kaj trpi, nam je žal, toda pomagati ne moremo, ker nismo krivi mi, ako se krivica godi.

Obremenjevalna priča — tolmač.

Glede na določbe § 19 tiskovne postave z dné 17. decembra 1862, šte. 6, d. z. l. blagovolite vsprejeti v cenjeni Vaš list, nastopni popravek, poročila pod zaglavjem „Obremenjevalna priča — tolmač“ Mir z dne 16. februarja 1905, šte. 7.

Ni res, da pri napominani razpravi sodnik niti besede zagovora obtoženca razumel ni.

Ni res, da je služil tožnik za tolmača svoje lastne izpovedbe.

Ni res, da je obtoženec izustil besede: „Niks tajč.“

Nasprotno je res, da kazenska zadeva prišla je pravilno v roke sodniku, postavljanemu za nemške pokrajine, ker lice mesta spada v nemški okraj.

Pri glavni razpravi, ki se je vršila dné 19. decembra 1903, priznal je obtoženec (Korošec), da je nasprotnika (Kranjca) razpetel, pokazalo se je takoj, da obtoženec toliko razume nemški, da mu je bilo možno, zagovarjati se v nemškem jeziku; edino le v malotnih, nevažnih točkah priskočil mu je zapisnikar, slovensčine vešč.

V takih okolnostih razpravljalo se je v nemškem jeziku, razsodbo raztolmačil je vrh tega zapisnikar obtožencu.

Predsedništvo c. k. deželne sodnije.

Celovec, dné 14. marca 1905.

Ullepitsch.

Koroške novice.

Promocija. Včeraj, v sredo, dné 22. t. m., je bil promoviran doktorjem prava v slavnostni dvorani Karol-Francovega vseučilišča v Gradcu naš rojak, g. Ožbe Ilavnik, avskultant pri c. k. deželnem sodišču v Celovcu. — Najpriskrčnejše častitke!

C. k. vlada, kje si? Odkar ima naš slovenski národ pravico uživati dvomljive dobrote, katere mu deli slavna in visoka avstrijska vlada, pač še ni imel prilike, da bi se mogel hvaležnega izkazati tej slavni in visoki vladi za kako resnično dobroto. Ne, ta visoka c. k. vlada si je najbrž vzela za ravnilo vsega svojega delovanja le tlačenje našega ubogega národa. O kaki pravici ni niti govora. Slovenec le plačuj davke, pošiljaj svoje sinove, da ti branijo domovino po vojašnicah ravno takrat, ko bi jih ti sam najbolj potreboval; znosi vse, kar imaš, v državne blagajne, ako ne prostovoljno, pa s silo, če gre prav zadnji rep iz hleva in zadnja smreka iz gozda, samo da storiš svojo dolžnost napram dr-

sloviti divji lovec; drugi so zopet govorili o gorskih in gozdnih zlih duhovih in drugih nadnaravnih bitjih, od katerih je moralo dobro ljudstvo trpeti od pradavnih časov. Eden izmed revnih sorodnikov se je drznil izreči sumnjo, da je bila to le šala mladega viteza, da bi lažje ušel. Cela družba pa je srdito zavrnila kaj takega, posebno pa baron sam, ki ga ni smatral za nič kakor brezverca, tako da se je rade volje kolikor mogoče hitro odpovedal svojemu brezverju in postal udan vernik.

Toda kakorkoli so mogli dvomiti o tem, naslednjega dne so bili vsi ti dvomi uničeni, ko je dospelo verjetno poročilo, da je bil mladi grof umorjen in v cerkvi v Mariboru pokopan.

Vsako si more predstavljati osupnjenost v gradu. Baron se je zaprl v svojo sobo. Gostje, ki so prišli, da bi se veselili z njim, niso mogli misliti na to, da bi ga zapustili v njegovi žalosti. Tavalji so po grajskih dvoriščih okolu, ali pa se v gručah zbirali v dvorani, zmajevali z glavami in ramami nad nesrečo tako dobrega moža; in sedeli so za mizo dalj kakor kedaj in jedli in pili pogumnejše kakor kedaj, da ne izgubé poguma. Toda položaj obvdovele neveste je bil najbolj pomilovanja vreden. Izgubiti svojega soproga, predno ga je samo enkrat objela — in takega moža! Ako je bil že njegov duh tako krasen in plemenit, kakšen je moral biti šele v življenju! Cela hiša je bila polna njene žalosti.

V drugi noči svojega vdovstva je šla v svojo sobo, spremljana od ene svojih tet, ki je na vsak način hotela spati z njo skupaj. Ta teta, ki je bila ena najboljših pripovedovalk povesti o duhovih in strahovih, je pripovedovala eno svojih najdaljših in

v sredi zgodbe zaspala. Soba je bila oddaljena od drugih in mejila na mal vrt. Nečakinja je zamišljeno zrla v žarke vzhajajoče lune, ki so padali na liste pred oknom stoječe trepetlike. Grajska ura je ravno bila polnočno uro, ko so se začeli glasovi nežne godbe. Hitro je skočila iz svoje postelje in se tiho priplazila k oknu. Visoka postava je stala v senci dreves; ko je povzdignila svojo glavo, je mesečna svetloba razsvetlila bled obraz. Nebo in zemlja! Videla je duha — ženina! V tem trenutku je začula glasen krik in njena teta, katero je zbudila godba in je tiho prišla k oknu, je padla v njeno naročje. Ko je zopet pogledala na vrt, ni bilo prikazni več.

Izmed teh dveh žensk je najbolj potrebovala tolažbe teta, kajti bila je strahu čisto iz sebe. Kar se tiče mlade baronice, je bilo celo v duhu njene dragega nekaj, kar jo je vnelo. Imel je na sebi še vso moško lepoto. Teta je izjavila, da nikdar več ne spi v oni sobi; nečakinja se je pa prvokrat uprla in ravno tako odločno izjavila, da ne spi v nobeni drugi sobi v gradu. Posledica tega je bila, da je morala sama tam spati; vendar pa ji je morala teta obljubiti, da ne pove zgodbe o prikazni prav nikomur, da se je tako ne oropa edinega veselja na tem svetu, tega namreč, da biva v sobi, nad katero čuva duh njenega dragega.

Koliko časa bi držala dobra stara ženska svojo obljubo, je negotovo; kajti ona je le prerada govorila o takih čudežih in človek se čuti nad vse druge vzvišenega, kadar more prvi pripovedovati tako mozeg pretresujočo žalostno zgodbo. Njeni znanci pa navajajo kot poseben zgled ženske molčečnosti, da je obdržala to skrivnost sama zase cel

teden dolgo, ko je bila te obljube odvezana po poročilu, katero so ji prinesli pri zajutreku, da mlade baronice nikjer ni najti. Njena soba je bila prazna, njena postelja nedotaknjena, okno odprto in ptica odletela.

Samo oni si morejo predstavljati začudenje in strah, ko se je to izvedelo, ki so bili priča razburjenosti, katero povzroči nesreča velikega moža med njegovimi prijatelji. Celu ubogi sorodniki so za trenutek prenehali v svojem neumornem opravi tolaženja svoje žalosti, ko je teta, ki je najprej brez sape srepe zrla pred se, vila svoje roke in kričala:

„Duh! Duh! Duh jo je odpeljal!“

V malo besedah je povedala strašni prizor v vrtu in končala rekoč, da je moral duh priti po svojo nevesto. Dva služabnika sta pritrdila temu mnenju, kajti slišala sta o polnoči peketanje kopit po hribu navzdol, in nista prav nič dvomila, da je bil to duh na svojem črnem konju, ki je peljal svojo nevesto s seboj v svoj grob. Vsi navzoči so bili prepričani o tej grozni resnici; kajti podobni dogodki so bili tedaj zelo pogostni, kakor pričajo tako mnoge popolnoma verodostojne zgodbe.

Kako žalosten položaj za ubogega barona. Kako srce pretresujoče za ljubega očeta in člena velike rodovine pl. Mačkov! Njegova edina hči je bila ali odpeljana v grob, ali pa je bil on v položaju, da dobi zlobnega duha za zeta in morebiti celo množino vnukov — duhkovi! Bil je ves zmešan in cel grad je bil ves iz sebe. Moški služabniki so dobili naročilo, osedlati konje in preiskati vsako pot in stezo in dolino. Baron sam je ravnokar obul svoje škornje, opasal svoj meč in

jezik, na višji stopnji izključno nemški učni jezik s slovenskim jezikom kot pomožnim učnim jezikom.“ Tako je poučen g. naučni minister. — Jeza, pravična jeza zgrabi človeka pri čitanju teh besed! Ali mera krivic, ki jih trpimo, še ni polna? Samo na nižji stopnji se poučuje iz početka slovenski na podlagi slovensko-nemškega „abecednika“, potem pa na vseh stopnjah izključno nemški! Kako tudi drugače? Saj ni knjig! In kje so tisti učitelji, ki so slovenščine zmožni? Koliko jih je? Kje so nastavljeni? Kako in kje pa poučujejo — po večini nemške učiteljske moči — slovenski jezik na drugi stopnji? A po ministrovih besedah mora biti vsaka učiteljska moč na drugi stopnji Slovenec! — In na višji stopnji: Kje in kedaj se rabi slovenski jezik kot pomožni učni jezik? Bele vrane so slovenski učitelji, ki poučujejo na višji stopnji! Navadno poučuje učitelj Slovenec v prvem razredu, ker so drugi učitelji ali učiteljice navadno Nemci ali Nemke. In tudi na prvi stopnji si učitelj besedo „iz početka“ razlaga po svoje in v svoj prid, ker se pri nadzorstvu znanje slovenščine sploh ne upošteva, in se učitelj samo po uspehih znanja nemškega jezika njegove „stopnje“ klasificira.

V kakšnem soglasju pa stojijo navedene ministrove izjave s sledečimi njegovimi besedami, ko je rekel: „Ako se pomisli, da na mnogih dvorazrednih utrakvističnih šolah učna moč v drugem, na vseh trirazrednicah učna moč v tretjem, itd. (Glej „Mir“ od 2. marca 1905) ne potrebuje slovenščine. . . .“ ne more biti povoda za resne pritožbe? — Če se že v drugem razredu slovenščina na dvorazrednicah ne potrebuje, potem mora biti pouk že v prvem razredu „pozneje“ popolnoma, ali vsaj pretežno nemški! Kaj ne? In kako se vjemata izjava, da se poučuje na „srednji stopnji“ menjajoče se slovenski in nemški — če učiteljska moč na tej stopnji ne zna niti besedice slovenski, in se po ministrovih poizvedbah in besedah „slovenščina ne potrebuje več“? Torej naš slovenski jezik se sme rabiti nekako kot pomožni jezik samo pri poučevanju nemškega jezika na utrakvističnih šolah! O ne! Vsemu šolskemu pouku sploh mora biti slovenski jezik podlaga. — Mi ne menjamo, dokler si ne priborimo takih šol!

Dà, šol hočemo, kjer se bodo naši otroci na podlagi slovenskega materinega jezika naučili ono, kar rabijo za svoje življenje. Če nam jih deželna šolska uprava odreče — bomo našli drugo pot. Bodrili in poučevali bomo naše ljudstvo, dokler ne zmaga zdrava pamet in pravica, katera se nam do danes odreka. Čim hujši ko je današnji pritisk od nasprotne strani, tem slavnejši bo dan naše zmage! Skrb za nas, je naša skrb! Mi pa spoznavajmo, da v vladnih palačah ni naš dom!

Gg. Dobernik, dr. Lemiš, Oraš in tovariši pa nimajo nobene pravice soditi o upravi šol, katere se z našim denarjem zidajo! Osrednja šolska uprava, ki ima dolžnost odpreti vsakemu narodu naravno pot do omike, se naj blagovoli po resnično nepristranskih učnih osebah prepričati o upravi naših šol na Koroškem in spoznala bo, da so te šole edino ustvarjene ne le za ponemčevanje, ampak tudi v gospodarski propad Slovencev na Koroškem. Potem naj sodi, kdo ima prav, in pre-

ne bi razumelo tudi najrahlejšega šepetanja svojega dragega? V njegovem obnašanju je bila ljubeznivost in resnost ob enem, kar se je zdelo, da mogočno vpliva na mlado nevesto. Njen obraz je bil sedaj blede, sedaj rdeč, ko ga je z veliko pazljivostjo poslušala. Semtertja je zardela in odgovorila, in kedar se je njegovo oko obrnilo od nje, se je drznila skrivaj po strani pogledati njegov lepi obraz in vsa srečna je rahlo vzdihnila. Bilo je jasno, da je mlada dvojica popolnoma zaljubljena drug v drugega. V skrivnostih srca zelo izvedeni teti ste izjavili, da sta se obadva na prvi pogled čez ušesa zaljubila.

Praznovanje je bilo zelo veselo ali vsaj šumno; kajti gostje so bili vsi obdarjeni z onim dobrim tekmo, ki je posledica praznega žepa in gorskega zraka. Baron je pripovedoval svoje najlepše in najdaljše povesti in nikdar jih ni pravil tako dobro ali s takim vplivom. Ako je povedal kaj čudovitega, so bili njegovi poslušalci polni občudovanja; in ako je bilo kaj smešnega, so se smejali gotovo ob pravem času.

Med vsem tem splošnim veseljem pa je ostal tujec nekako zelo posebno in neprimerno resen. Njegov obraz je postajal vedno bolj žalosten, čim bolj pozna je bila noč; in kakor se mora tudi čudno slišati, celo baronove šale so se zdele, da ga delajo še bolj otožnega. Včasih je bil globoko v misli zatopljen, potem zopet je gledalo njegovo oko razmišljen in neprestano okolu, kar je kazalo na notranjo nemirnost. Njegova zabava z nevesto je postajala vedno bolj resna in skrivnostna. Temne sence so se začele prikazovati na njenem lepem, veselem čelu in trepetanje pretresati njeno nežno telo.

mišlja, ali nimamo povoda za to, da se resno pritožujemo.

Kdor razmere na Koroškem pozna in uspehe naših novih šol nepristransko sodi, pride do zaključka: Popolni gospodarski in narodni propad koroških Slovencev se šteje k državnim potrebam avstrijskim. — In to potrebo gotovo radi podpišejo gospodje Dobernik, dr. A. Lemiš, naš slavni Oraš in njih tovariši. Ali prej pa, ko podpišemo svojo obsodbo mi, bo še marsikateri naših nasprotnikov šel v pokoj.

„Ali je to katoliško?“

Pod tem zaglavjem je priobčila „Kärntner Zeitung“ v svoji 31. številki z dne 15. t. m. člančič, kateremu hočemo posvetiti nekaj odkritosrčnih besedi, ne morda, da bi se zagovarjali, kajti to nam je nepotrebno — saj smo delali in ravnali vedno odkrito, kar se o marsikom drugem ne dá trditi — temveč samo zato, da se nam ne bo moglo očitati, da smo molčali, ko bi bilo čas govoriti.

Torej!

„Kärntner Zeitung“ piše doslovno tako-le: „Že več mesecev sem se nas je opozarjalo ne le z nemške, temveč tudi s slovenske (!) strani na čudno pisavo slovenskega lista „Mira“. V korist katoliške stvari smo molčali dosedaj. Ker pa „Mir“ nadaljuje svojo resnici in pravici nasprotujočo pisavo v veselje sovražnikom katoliške stvari — „Freie Stimmen“ z radostjo priobčujejo sedanje „Mirove“ članke na uvodnem mestu — hočemo svojim bralcem in katoliško mislečim Slovincem (!) podati nekaj primerov po seveda marsikje popolnoma nenemškem prevodu lista „Freie Stimmen“, ne da bi se spuščali v kak nadaljen prepir.“ — Tu se potem navaja v odlomkih v spakodranem prevodu naš članek iz št. 9. z dne 2. t. m. Na koncu članka pa dostavlja „Kärntner Zeitung“: „Po teh primerih vprašamo izobražene (!) slovenske katolike, ali naj se šteje „Mir“ še za katoliški list, ako govori ne glede na resnico in **podane razmere** o cerkvenih dostojanstvenikih na tak način, da ima na tem „pročodrimsko“ časopisje svoje pravo veselje?“

Tako list naših nemških krščanskih socialcev. Čudno se nam zdi, da je „Kärntner Zeitung“ posnela le one odstavke našega članka, v katerih se več ali manj razpravlja le znana zadeva slovenske imatrikulacije v Celovcu, torej stvar, v kateri se je pisalo i z onc i z naše strani dovolj obširno, da je mogel spoznati vsak, kdor ima le količkaj soli v glavi, kje je resnica in kje je ni. Vso stvar smo natančno pojasnili in to šele potem, ko se nas je izzvalo v časopisju. In res, čemu pa ste klicali duhove? Kaj moremo mi zato, ako se vam godi sedaj tako, kakor Goethejevemu „Zauberlehrling“, da se ne morete odkrižati izzvanih duhov! Čemu ste pa pisali v „Reichspost“? No, seveda zato, ker ste vi „katoliški“, „Reichspost“ katoliška, mi pa ne.

In tako pridemo do vprašanja — kaj je pravzaprav „katoliško“.

Po našem mnenju misli in ravna oni katoliško, kdor prizna brez razlike narodnosti vsakomur za iste dolžnosti

Vse to ni moglo ostati prikrito pozornosti družbe. Njihovo veselje je bilo vsled nerazumljive otožnosti ženina moteno; postala je nalezljiva; začelo se je šepetati in spogledovati in migati z ramami in kimati z glavami. Petje in smejanje je bilo vedno redkeje; nastali so mučni premori v zabavi; sledile so jim le nore povesti in nadnaravne pravljice. Po eni žalostni povesti je prišla na vrsto druga še bolj žalostna, in baron je vselej ganil ženske s povestjo o mrtvaškem jezdecu, ki je odpeljal lepo Leonoro; strašna ali resnična zgodba, katero je nemški pesnik spletel v verze in katero od tedaj bere in veruje celi svet.

Ženin je poslušal to povest z veliko pazljivostjo. Njegove oči so bile srepo uprte v barona, in ko se je povest bližala svojemu koncu, se je polagoma vzdignil s svojega sedeža, postajal vedno večji, dokler se ni videl baronovim zamaknjenim očem skoro kakor velikan. V trenutku, ko je bila povest končana, je globoko vzdihnil in se svečano poslovil od družbe. Vsi so bili začudeni in baron, kakor da bi ga strela udarila.

„Kaj? O polnoči zapustiti grad? Kako? Ko je vse pripravljeno za bivanje? Soba je pripravljena zanj, ako želi iti k počitku!“

Tujec je pa žalostno in skrivnostno zmajal z glavo: „To noč moram svojo glavo v drugi sobi položiti k počitku!“

Bilo je nekaj v tem odgovoru in tem glasu, kar je pretreslo baronovo srce; kljub temu pa je zbral vse svoje moči in ponovil svoje gostoljubno povabilo.

Tujec je pri vsaki ponudbi molče, toda odločno zmajal z glavo in posloviši se od družbe

iste pravice, dà, še več, le tisti je pravi katolik, kdor tlačnemu pomaga do njegovih pravic, katere mu drugi kratijo!

In vi nam oponašate, da nismo več katoliki, vprašate, ali se naj naš list še smatra za katoliški list, in to samo zaradi tega, ker smo se odločno uprli zatiranju svojih pravic, ker je bil naš upor naperjen proti dvema osebama vaše stranke. . . . Dovolite nam, da cenimo tako barantanje s katoličanstvom, prav milo rečeno, za nečastno, res nevrudno „katoliškega“ vašega glasila in vas samih. Mi „nekatoliški“ Slovenci okrog „Mira“ namreč še dosedaj nismo čuli, da bi bil kedaj kak cerkveni zbor proglasil župnike in kapelane za nezmotljive, posebno ne v narodnostnih vprašanjih, in zato se odlično še vedno za katolike, dasiravno smo se odločno uprli protislovenskim težnjam enega ali dveh takih nemških „cerkvenih dostojanstvenikov“. V verskih stvareh, dà, tu nam bodite vodniki, ako nimamo naše narodnosti duhovnikov, v narodnih zadevah pa si ne pustimo zapovedovati, posebno pa še ne, če se kazete take „katolike“ proti nam, kakor ste se kazali posebno v zadnjem času.

Ali je to katoliško, da ste se v znani zadevi „poslovenjenja celovških sodišč“ z vsemi svojimi glasovi uprli v deželnem zboru proti postavno zajamčeni pravici slovenskega naroda, da sme občevati z državnimi uradi v svojem materinem jeziku?

Ali je to katoliško, da je prvak vaše stranke v deželnem zboru zatrjeval na vsa usta, da si pustil odsekati roko, ako se bo tiskala le ena slovenska črka v vaši katoliški tiskarni?

Ali je to katoliško, da so pristaši vaše stranke agitirali med nemško duhovščino v deželi ter končno predložili knezoškofovskemu ordinarijatu plamteč „protest“ proti slovenskim matrikam, do katerih ima slovenski narod isto pravico, kakor vi sami v svojih krajih do nemških?

Ali je to katoliško, da ste stotisoč broječi slovenski narod na Koroškem primerjali z brezdomovinskimi, po orožnikih in policajih preganjanimi cigani?

Ali je to katoliško, da vkljub temu, da vam je kot dušnim pastirjem popolnoma dobro znano, koliko Slovencev je v Celovcu, vendarle zanikujete upravičene zahteve celovških Slovencev po enakopravnosti z vami?

Ali je to katoliško, da ste tedaj, ko ste protestirali proti oskrunjenju najsvetejšega, kar ima katoličanstvo, presvetega Rešnjega Telesa, po nekem nemškem listu, obenem pokazali vso svojo nemško-nacionalno nestrpnost trdeč, da je Koroška nemška, in tako premišljeno zanikali obstoj stotisoč koroških Slovencev?

Ali je to katoliško, da ste lani zastavili vse svoje moči, da bi se onemogočila ustanovitev „Slovenskega krščansko-socialnega delavskega društva za Celovec in okolico“, da ste šele omolknil, ko je „najavtoritativnejša“ stran izrekla svoje zadovoljstvo na ustanovitvi tega društva?

Ali je to katoliško, da naravnost prezirate vse, kar je slovenskega, in se dotaknete v svojem časopisju le onih stvari, katere bi mogle napeljavati vodo na vaš mlin, sicer pa za vas Slovencev niti v deželi ni?

Ali je to katoliško, da vzlje temu, da ste že večkrat potrebovali v političnem boju slovensko

je odkorakal počasi iz dvorane. Deviški teti ste bili kakor okamnili, nevesta pa je povsila glavo in solza se je prikazala v njenih očeh.

Baron je spremil tujca na veliko grajsko dvorišče, kjer je stal črni zrebec, tolkel s kopiti ob tla in nepotrepljivo rezgetal. Ko sta prišla do glavnih vrat, katerih visoki obok je bil temno razsvitljen, je tujec obstal in se obrnil do grofa z zamolklim glasom, ki se je glasil v obokanem prostoru le še bolj mrtvaški.

„Sedaj, ko sva sama,“ je spregovoril, „vam hočem povedati vzrok svojega odhoda. Zaobljubil sem svečano in za trdno —“

„Kako?“ mu je segel baron v besedo, „ali ne morete poslati koga drugega namesto vas?“

„Noben namestnik ni dovoljen, — sam moram priti osebno — proč moram v cerkev v Mariboru.“

„Prav dobro,“ je dejal baron in se znova ojunail, „toda ne prej kakor jutri, jutri boste peljali s seboj svojo nevesto.“

„Ne! Ne!“ je vzkliknil tujec nad vse svečano, „moja zaobljuba se ne tiče nobene neveste. Črvi! črvi čakajo mene! Jaz sem mrtev človek — tolovaji so me ubili — moje truplo leži v Mariboru — o polnoči me bodo pokopali — grob čaka mene — svojo obljubo moram držati!“

In zajezdil je svojega črnega konja in oddirjal čez verižni most, in peketanje podkev se je slišalo v pišu nočnega vetra.

Baron je ves prestrašen odšel nazaj v dvorano in sporočil, kaj se je zgodilo. Dve ženski ste takoj omedleli in drugim je postajalo slabo, ko so pomislili, da so se gostili z mrtvecem. Nekateri so menili, da je bil to v mnogih pravljicah omenjeni

pomoč, vendar zahrbtno hočete razširiti svoje politične mreže po našem in samo našem slovenskem ozemlju?

Tako bi mogli še velikokrat vprašati, „ali je to in to tudi katoliško“, a za danes se zadovoljimo s tem. Vprašamo le, zakaj naj bi bila naša pisava „čudna“ ter „resnici in pravici nasprotujoča“? Ali morda zato, ker nismo šli vprašat vas, ali se smemo potegniti za pravice svojega národa? Ali zato, ker smo svoje trditve podprli z neovrgljivimi dokazi? Ali zato, ker nočemo tako plesati, kakor nam vi hočete gosti? Dà, dà, v Nemcu je ukoreninjena zavest, da poleg njega ne sme biti človeka, ki bi njemu bil enakopraven. Nемец — gospod, vsak drugi pa — hlapec — to je, kar se kaže iz vsega nemškega dela, pa naj bo to ta ali ona nemška stranka. In če se sme sklepati z vzorov na posnetke — Dunaj-Celovec, no, potem pač lahko vemo, kje smo. Pri Nemcu pravice iskati — revež, kdor je išče!

Pomnite pa, da bo prej obrnila Drava svoj tok, kakor pa bomo mi opustili boj za naše svete pravice! **Slovenec na svoji zemlji svoj gospod**, to je naše geslo in izvedli bomo to geslo, pa naj bo komu všeč ali pa ne. Naša je ta zemlja, požlahtnjena s krvjo in znojem naših pradedov tedaj, ko se je Nемец strahopetno skrival za slovenske hrbte; naša je in naša bo ostala. Za križ sveti in svobodo zlato je rosila to zemljo slovenska kri, in mi potomci onih junakov naj bi se strašili truda in boja, naj bi uklonili svoj vrat pod tujčev jarem? Ne, nikdar ne!

In le vprašajte potem, „ali je to katoliško“, in tisoči vam bodo odgovorili „dà, to je katoliško!“

Cvetke s polja koroškega pravosodja.

„Si fecisti — nega“ (če si storil — taji!); po tem starodavnem reku ravna se vselej in dosledno naši nasprotniki, kadar pokažemo na kako takó vprijočo krivico, da jo kljub svoji znani dozdevnosti vendar zagovarjati ne upajo. Ako česa opravičiti ne moreš, kar utaji, da se je zgodilo. To je zelo preprosto in uspešno obrambeno načelo. Tako so vam doslej še vselej z utajevanjem ali pa zavijanjem resničnih dogodkov in dejanj izbili iz rok orožje, ki bi ga v poštenem boju premagati ne mogli. Le pomislimo na stotine in stotine naših pritožb na najraznovrstnejše oblasti! Kdor v naši deželi živi in sam vidi in občuti, kako se z nami postopa, ta vé, da se pritožimo še le tedaj, ko naša ovčja krotkost nasilnosti in krutosti že res več prenašati ne more. Smelo trdimo, da še nismo podali nikdar nobene pritožbe, ki bi ne bila stvarno povsem upravičena. In kljub temu ostajajo naše pritožbe brezuspešne, največkrat radi tega, ker nam nasprotniki vse utajajo ali pa s čudovito spretnostjo stvar tako zavijejo in zasučejo, kakor jo potrebujejo. To je zistem naših nasprotnikov v deželi, zoper kojega ni druge pomoči nego brezobzirno razkrivanje krivic potom našega časopisja. Poštena javnost naj potem sama sodi.

Danes smo se namenili objaviti slučaj iz našega pravosodja, ki ga ne bo mogoče utajiti,

ker ga posnemamo iz sodnih listin, ki smo jih dobili na razpolago.

Slovenščina resnično — kontumacirana.

Kot varuh mladoletnih otrok Roze in Marije P. je Miha B. od Miha O. kot nezakonskega očeta potom rubežni izterjal zaostala mesečna plačila v skupnem znesku 400 K. Miha O. pa kljub jasnemu besedilu dotične rabsodbe tega denarja ni maral izročiti varuhu Mihi B., temveč je denar pri sodnji založil. Varuh Miha B. s to založitvijo denarja ni bil zadovoljen in ni hotel rubežni ustaviti. Vsled tega tožba.

Na obravnavo dne 13. oktobra 1904 pred okrajnim sodiščem v Celovcu je toženi varuh Miha B. sam brez zastopnika prišel. Miha B. je Slovenec iz kraja, ki se prišteva k slovenskemu delu celovške okolice. Miha B. je **pravdo izgubil, ker na razpravi ni hotel nemško govoriti**. Da se ne bo kdo na posameznih besedah lovil, sledi naj tu dobesedni slovenski prevod zadevnega dela dejanskega stanu iz rabsodbe od 13. oktobra 1904 o. št. C IV. 31/4/2, ki slove:

„Toženc (Miha B.) odgovarja na tožbo v slovenskem jeziku.

„Sodnik ga opozarja, da niti sodni funkcijonarji niti tožnikovega zastopnika namestnik slovensčine niso zmožni, vsled česar da naj se nemškega jezika poslužuje, ker je sam priznal, da je nemščine zmožen. C. k. notar dr. pl. M. na kratko (im kurzen Wege) potrdi, da je toženc nemškega jezika zmožen in da je z njim opetovano v nemškem jeziku obravnaval.

Toženca se še enkrat pozove, da naj na tožbo nemško odgovarja, in se ga opozori na nasledke, ako na tožbo ne odgovarja. Toženc pa se kljub temu brani obravnavati v nemškem jeziku.

Tožnik zahteva, da naj se izreče zamudno rabsodbo v zmyslu tožbenega zahtevka. Tožnikov zastopnik pravočasno zabeleži stroške.“

Nato se je dejansko izrekla rabsodba, da se toženega varuha Miha B. obsodi po zahtevi tožnika in pa da ima tožniku plačati 48 K 28 h stroškov.

Rabsodbeni razlogi se glasijo:

Toženc je sicer na razpravo prišel, vendar pa kljub opetovanemu pozivu od strani sodnika ni razpravljajal (?), temveč se je branil, na tožbo odgovarjati v njemu dobro poznatem nemškem jeziku ter je kljub opozoritvi na posledice takega upiranja vztrajal na tem, da se poslužuje le njemu znanega slovenskega jezika.

Vsled tega je bilo v zmyslu §§ 133 odst. 2, 396 in 442 c. p. r. na pravni spor se nanašajočim navedbam tožnika verjeti, ki po predležeh dokazih niso ovržene. Ker je vsled tega tožbeni zahtevek opravičen, bilo je po predlogu tožnika spoznati.

Tu imate po neutajljivih listinah izpričan slučaj najgorjega zakonolomstva. Ker ni hotel nemško govoriti, je Slovenec pravdo izgubil brez daljnega raziskovanja, kdo da ima prav, on ali njegov tožnik. In to pred sodiščem, v čigar okolišju celo po uradnem štetju biva nad 12.000 Slovencev!

Radovedni smo, kako bodo prizadete osebe ta slučaj oprati skušale. Morda se vendar vsaj enkrat dožene, da je Slovenec prav imel. Potrpimo in počakajmo — toda pozabili ne bomo, ker odgovor

— hočemo imeti in ga bomo dobili, če ne od predsedništva c. k. deželnega sodišča v Celovcu, pa od više zgoraj.

Morda te naše objave, ki jih bomo po priliki nadaljevali, poklicane kroge vendarle strezljivo in dovedejo do spoznanja, da tako ne gre dalje, da se na tak način, kakor se zadnje čase s Slovenci v deželi pometa, uničuje zadnja trobica zupanja v pravičnost naših sodišč. Ako to dosežemo, dosegli smo svoj namen, kajti le krivici, ne pa osebam, velja naš boj; ako vsled tega kaka oseba kaj trpi, nam je žal, toda pomagati ne moremo, ker nismo krivi mi, ako se krivica godi.

Obremenjevalna priča — tolmač.

Glede na določbe § 19 tiskovne postave z dné 17. decembra 1862, šte. 6, d. z. l. blagovolite vsprejeti v cenjeni Vaš list, nastopni popravek, poročila pod zaglavjem „Obremenjevalna priča — tolmač“ Mir z dne 16. februarja 1905, šte. 7.

Ni res, da pri napominani razpravi sodnik niti besede zagovora obtoženca razumel ni.

Ni res, da je služil tožnik za tolmača svoje lastne izpovedbe.

Ni res, da je obtoženec izustil besede: „Niks tajč.“

Nasprotno je res, da kazenska zadeva prišla je pravilno v roke sodniku, postavljanemu za nemške pokrajine, ker lice mesta spada v nemški okraj.

Pri glavni razpravi, ki se je vršila dné 19. decembra 1903, priznal je obtoženec (Korošec), da je nasprotnika (Kranjca) pretepel, pokazalo se je takoj, da obtoženec toliko razume nemški, da mu je bilo možno, zagovarjati se v nemškem jeziku; edino le v malotnih, nevažnih točkah priskočil mu je zapisnikar, slovensčine vešč.

V takih okolišnih razpravljalo se je v nemškem jeziku, rabsodbo raztolmačil je vrh tega zapisnikar obtožencu.

Predsedništvo c. k. deželne sodnije.

Celovec, dné 14. marca 1905.

Ullepitsch.

Koroške novice.

Promocija. Včeraj, v sredo, dné 22. t. m., je bil promoviran doktorjem prava v slavnostni dvorani Karol-Francovega vseučilišča v Gradcu naš rojak, g. Ožbe Ilavnik, avskultant pri c. k. deželnem sodišču v Celovcu. — Najpriskrčnejše častitke!

C. k. vlada, kje si? Odkar ima naš slovenski národ pravico uživati dvomljive dobrote, katere mu deli slavna in visoka avstrijska vlada, pač še ni imel prilike, da bi se mogel hvaležnega izkazati tej slavni in visoki vladi za tako resnično dobroto. Ne, ta visoka c. k. vlada si je najbrž vzela za ravnilo vsega svojega delovanja le tlačenje našega ubogega národa. O kaki pravici ni niti govora. Slovenec le plačuj davke, pošiljaj svoje sinove, da ti branijo domovino po vojašnicah ravno takrat, ko bi jih ti sam najbolj potreboval; znosi vse, kar imaš, v državne blagajne, ako ne prostovoljno, pa s silo, če gre prav zadnji rep iz hleva in zadnja smreka iz gozda, samo da storiš svojo dolžnost napram dr-

sloviti divji lovec; drugi so zopet govorili o gorskih in gozdnih zlih duhovih in drugih nadnaravnih bitjih, od katerih je moralo dobro ljudstvo trpeti od pradavnih časov. Eden izmed revnih sorodnikov se je drznil izreči sumnjo, da je bila to le šala mladega viteza, da bi lažje ušel. Cela družba pa je srdito zavrnila kaj takega, posebno pa baron sam, ki ga ni smatral za nič kakor brezverca, tako da se je rade volje kolikor mogoče hitro odpovedal svojem brezverju in postal udan vernik.

Toda kakorkoli so mogli dvomiti o tem, naslednjega dne so bili vsi ti dvomi uničeni, ko je dospelo verjetno poročilo, da je bil mladi grof umorjen in v cerkvi v Mariboru pokopan.

Vsakdo si more predstavljati osupljenost v gradu. Baron se je zaprl v svojo sobo. Gostje, ki so prišli, da bi se veselili z njim, niso mogli misliti na to, da bi ga zapustili v njegovi žalosti. Tavali so po grajskih dvoriščih okolu, ali pa se v gručah zbirali v dvorani, zmajevali z glavami in ramami nad nesrečo tako dobrega moža; in sedeli so za mizo dalj kakor kedaj in jedli in pili pogumnejše kakor kedaj, da ne izgubé poguma. Toda položaj obvdovele neveste je bil najbolj pomilovanja vreden. Izgubiti svojega soproga, predno ga je samo enkrat objela — in takega moža! Ako je bil že njegov duh tako krasen in plemenit, kakšen je moral biti šele v življenju! Cela hiša je bila polna njene žalosti.

V drugi noči svojega vdovstva je šla v svojo sobo, spremljana od ene svojih tet, ki je na vsak način hotela spati z njo skupaj. Ta teta, ki je bila ena najboljših pripovedovalk povesti o duhovih in strahovih, je pripovedovala eno svojih najdaljših in

v sredi zgodbe zaspala. Soba je bila oddaljena od drugih in mejila na mal vrt. Nečakinja je zamišljeno zrlav žarke vzhajajoče lune, ki so padali na liste pred oknom stoječe trepetlike. Grajska ura je ravno bila polnočno uro, ko so se začeli glasovi nežne godbe. Hitro je skočila iz svoje postelje in se tiho priplazila k oknu. Visoka postava je stala v senci dreves; ko je povzdignila svojo glavo, je mesečna svetloba razsvetlila bled obraz. Nebo in zemlja! Videla je duha — ženina! V tem trenutku je začula glasen krik in njena teta, katero je zbudila godba in je tiho prišla k oknu, je padla v njeno naročje. Ko je zopet pogledala na vrt, ni bilo prikazni več.

Izmed teh dveh žensk je najbolj potrebovala tolažbe teta, kajti bila je strahu čisto iz sebe. Kar se tiče mlade baronice, je bilo celo v duhu njene dragega nekaj, kar jo je vnelo. Imel je na sebi še vsó možko lepoto. Teta je izjavila, da nikdar več ne spi v oni sobi; nečakinja se je pa prvokrat uprla in ravno tako odločno izjavila, da ne spi v nobeni drugi sobi v gradu. Posledica tega je bila, da je morala sama tam spati; vendar pa ji je morala teta obljubiti, da ne pove zgodbe o prikazni prav nikomur, da se je tako ne oropa edinega veselja na tem svetu, tega namreč, da biva v sobi, nad katero čuva duh njenega dragega.

Koliko časa bi držala dobra stara ženska svojo obljubo, je negotovo; kajti ona je le prerada govorila o takih čudežih in človek se čuti nad vse druge vzvišenega, kadar more prvi pripovedovati tako mozeg pretresujočo žalostno zgodbo. Njeni znanci pa navajajo kot poseben zgled ženske molčečnosti, da je obdržala to skrivnost sama zase cel

teden dolgo, ko je bila te obljube odvezana po poročilu, katero so ji prinesli pri zajutreku, da mlade baronice nikjer ni najti. Njena soba je bila prazna, njena postelja nedotaknjena, okno odprto in ptica odletela.

Samo oni si morejo predstavljati začudenje in strah, ko se je to izvedelo, ki so bili priča razburjenosti, katero povzročil nesreča velikega moža med njegovimi prijatelji. Celu ubogi sorodniki so za trenutek prenehali v svojem neumornem opravilu tolaženja svoje žalosti, ko je teta, ki je najprej brez sape srepo zrla pred se, vila svoje roke in kričala:

„Duh! Duh! Duh jo je odpeljal!“

V malo besedah je povedala strašni prizor v vrtu in končala rekoč, da je moral duh priti po svojo nevesto. Dva služabnika sta pritrdila temu mnenju, kajti slišala sta o polnoči peketanje kopit po hribu navzdol, in nista prav nič dvomila, da je bil to duh na svojem črnem konju, ki je peljal svojo nevesto s seboj v svoj grob. Vsi navzoči so bili prepričani o tej grozni resnici; kajti podobni dogodki so bili tedaj zelo pogostni, kakor pričajo tako mnoge popolnoma verodostojne zgodbe.

Kako žalosten položaj za ubogega barona. Kako srce pretresujoče za ljubelega očeta in členu velike rodovine pl. Mačkov! Njegova edina hči je bila ali odpeljana v grob, ali pa je bil on v položaju, da dobi zlobnega duha za zeta in morebiti celo množino vnukov — duhkovi! Bil je ves zmešan in cel grad je bil ves iz sebe. Moški služabniki so dobili naročilo, osedlati konje in preiskati vsako pot in stezo in dolino. Baron sam je ravnokar obul svoje škornje, opasal svoj meč in

žavi in vladi, katera te ob vsaki priliki bije po zobeh. Če te pa na ta način ne morejo ugonobiti, te pa poskušajo na drug način. Eden teh posebnih načinov je n. pr. nameščenje c. k. uradnikov. Ali je to tvoja neomajana, po državljskih zakonih ti zajamčena pravica, da smeš občevati z državnimi uradi v svojem materinem jeziku, ako ti je vlada dala uradnike, kateri ne želijo nič bolj, kakor da bi zadnjega Slovenca vzel vrag! Da, na tak način ti je vlada hvaležna za tvojo udanost, za tvoj patriotizem! In le poglej jih te c. k. uradnike. Skoraj od prvega do zadnjega so člani takih nemških društev, katerih edini namen je, odvzeti ti vse, kar imaš še svojega. „Sulferaju“ ti hoče ponemčiti tvoje otroke, „Südmarka“ pa spraviti te s tvoje posesti. Zato ste se ustanovili ti društvi. To je njun namen. In teh dveh društev člani so c. k. uradniki, oni možje, ki so postavljeni zato, da varujejo in branijo pravico, da ti sodijo, da upravljajo z denarjem, katerega ti nanosiš v c. k. blagajne, ljudje, kateri ti plačuješ s svojimi trdo zasluženimi vinarji. In ti ljudje vstajajo v teh društvih proti tebi! Kje je potem mogoče, da bi še zaupal tem ljudem? Ali ne trpi pri tem ugled c. k. uradov? Ali ne trpi ugled vlade same? In le glejte jih, kako so podpisani vsi na oklicu za nemško nacionalno slavnost dne 13. maja v Vrbi, katero priredita „Sulferaju“ in „Südmarka“, vsi lepo po vrsti: Dr. Hans Winkler, c. k. notar; dr. Hubert pl. Karnitschnig, c. k. sodni pristav; Avg. Pernatsch, c. k. davčni praktikant; Ferd. Nagel, c. k. davčni kontrolor; Hans Pirker, c. k. okrajni sodnik. In ona pravična vlada se nič ne briga za to. O, kako bi se pa brigala, če bi bili ti ljudje Slovenci in podpisani na kakem oklicu za kako slovensko narodno slavnost! Kako bi jih hitro raznesla na vse vetrove, koliko preiskav, koliko kazni, koliko upokojenj bi bilo. Ali ti gospodje so Nemci, in zato ne vidi vlada ničesar! — Torej, ti ljubi, dobri, ponižni in potrpežljivi slovenski vladni voliček, ki delaš noč in dan, da ti za davke ne zarubijo zadnjega, kar je še tvoje, ali ne boš tu vprašal: Kje je ona tako pravična c. k. vlada? Ali ne boš vprašal: Ali zato plačujem te ljudi, da mi raznarodujejo moje otroke, da me izpodrivajo z moje lastnine? Da, da, c. k. vlada, kje si?

Boj za slovenske matrike. „Kärntner Zeitung“ z dne 10. t. m. je priobčila med svojimi „cerkvenimi vestmi“ nekaj podatkov o „župnijskih matrikah“, kjer navaja nekaj zgodovinskih podatkov, iz katerih naj bi se zaključevalo, da morajo biti matrike — nemške. Ker smo za današnjo številko preobloženi z gradivom, bomo v prihodnjih številkah priobčili nekaj člankov, v katerih bomo na podlagi istih virov dokazali, da imamo Slovenci neomajno pravico zahtevati slovenske matrike. Za danes naj samo opozorimo na res „imeniten“, starodavnih sofistov popolnoma vreden zaključek strokovnjaka v „Korošici“: „Dne 20. svečana 1784 je avstrijska država še le izdala o vknjižbah v matrike natančne navode, kateri se bistveno popolnoma strinjajo s cerkvenimi, in sicer v nemškem jeziku. Zaradi tega so se matrike povsod do leta 1784 vodile v latinskem, od tedaj pa do najnovjšega časa v tostranski državni polovici v nemškem jeziku. Iz tega sledi: 1. Način, kako

hotel zajezditi svojega konja, ko ga je neka nova prikazen zadržala. Videli so bližati se gradu neko žensko, katero je spremljal vitez na konju. Dirjala je proti grajskim vratom, skočila raz konja, padla pred barona in objemala njegova kolena. Bila je njegova izgubljenka hči, njen spremljevalec pa — duh-ženin. Baron je začudenja onemel. Gledal je svojo hčer, potem pa duha in skoro dvomil nad svojimi čuti. Duh je vrhu vsega postal v svoji zunanosti čudovito mnogo lepši, odkar je obiskal svoje soduhove. Njegova obleka je bila naravnost blesteča in se je lepo prilegala njegovi krasni postavi. Ni bil več bled in otožen. Njegovo lepo obličje je zalivala mladeniška rdečica in veselje je kraljevalo v njegovih velikih temnih očeh.

Uganka je bila kmalu rešena. Vitez — kajti že dolgo sem ste morali opaziti, da ni bil nikakoršen duh, — se je predstavil kot vitez Ivan z Močnega grada. Sporočil je dogodek z grofom. Pripovedoval je, kako je hitel v grad, da prinese žalostno poročilo, kako ga pa je baronova zgovornost pri vsakem poskusu, izvršiti svoje naročilo, pri tem ovirala. Kako ga je pogled na nevesto tako popolnoma prevzel, da je nehote privolil v to, da so se motili, samo da more nekoliko ur bivati poleg nje. Kako je bil potem v veliki zadregi, kako bi se dostojno izvlekel iz nerodnega položaja, dokler ga baronove povesti o duhovih niso dovedle do njegovega čudnega odhoda. Kako je potem iz strahu pred starim rodovinskim sovraštvom nadaljeval svoje obiske le skrivoma, — prišel na vrt pod okno mlade gospodične — prosil jo za njeno roko — jo dobil — jo odpeljal in z eno besedo, se z lepoticco poročil.

naj se vodijo matrike, ne sme biti stvar stranke, ker se ne vodijo v njenem imenu. 2. Voditelj matrik nima pravice samostojno — ker je podrejen uradnik cerkve in države — urajati izprememb, tudi v jezikovnem oziru ne. 3. Slučajna izprememba se more zgoditi le v sporazumljenju cerkve z državo.“ — Poudarjamo, da v celem dekretu, oziroma cesarja Josipa II. patentu z dne 20. svečana 1784 ni niti ene besede, s katero bi se zapovedovalo, da morajo vpisi v matrikah biti nemški. Ako je bil „patent“ nemški, se ne sledi iz tega, kakor sklepa „Korošica“, da morajo tudi vpisi biti nemški. Ravno tako ne najdemo v dekretu z dne 18. sušca 1819 nobene besede o nemških matrikah, istotako ne v dekretu z dne 27. rožnika 1835. Objavimo za danes samo še izrek izvedenca v zadevi matrik, katerega veljavo bodo priznali tudi naši nasprotniki v taboru lista „Kärnt. Zeitung“, namreč izrek dr. Antona Grießl-a v njegovi zbirki postav in naredb v zadevi matrik. Tu čitamo v izdaji iz leta 1891, str. 57, sledeči stavek: „Postavne določbe o jeziku, v katerem naj se vodijo matrike, splošno ni.“ In malo nižje: „Kakor splošno kaže izkušnja, se vodijo matrike v prevladujočem ljudskem jeziku.“ — In „Kärntner Zeitung“ pa njen zviti zaključek!!!

Kaj pa to? Z neznanskim veseljem je priobčila zadnja „Bauern-Zeitung“ posnetek onega člančiča „Kärntner Zeitung“, v katerem nam le-ta predbaciva, da naš „Mir“ ni katoliški list. In seveda za „Bauern-Zeitung“ pa še „Freie Stimmen“ in vse drugo nemškonacionalno časopisje. Ali ni prav, da sklepamo tudi mi ravno tako, kakor „Kärnt. Zeitung“. Ako ona pravi, da naš list ni katoliški, zato ker so „Freie Stimmen“ povzele po njem neki članek, smemo ravno tako tudi mi trditi, da „Kärntner Zeitung“ ni več katoliška, ker je po njej povzela „Bauern-Zeitung“ članek, kateri je dal le-ti povod za udrihanje po naši slovenski duhovščini. Torej, vi izobraženi nemški katoliki, sodite sedaj, ali naj se „Kärntner Zeitung“ še sme imenovati katoliški list?

Bonifacijeva družba in slovenska duhovščina. Pred seboj imamo oklic, katerega je razposlal benediktinec p. Alban Schachleiter iz Prage, ki je menda predsednik „Bonifacijeve družbe“ ali kaj podobnega. V tem oklicu se pozivlja duhovščina, da bi z vsemi svojimi močmi delala za to družbo, katere glavni namen je naperjen proti gibanju „proč od Rima“. Mi, odkritosrečno povedano, nimamo prav čisto nič proti tej družbi, še več, želimo ji najboljšega uspeha, ali najodločnejše pa protestujemo proti temu, da bi bila naša slovenska duhovščina in naše slovensko ljudstvo molzna kravica te družbe. Mi Slovenci smo narod, ki sam potrebuje vse svoje duševne in gmotne moči v svojo lastno obrambo. In le poskusimo naj prositi podpore pri Nemcih, in videli bomo, kaj se nam bo odgovorilo. Koliko vpitja je bilo, ko se je izvedelo, da je neki nemški duhovnik daroval nekaj kronic za družbo sv. Cirila in Metoda! In „Bonifacijeva družba“ pravi v svojem oklicu: „V marsikaterem kraju se mora še posebej poudarjati, da se nabrani denar porabi samo za cerkvene potrebe v nemških občinah.“ Torej naš slovenski denar naj se porablja izključno

V kakem drugem slučaju bi bil baron ostal neizprosen, kajti držal je mnogo na očetovsko oblast in bi nad vse trdovraten v vseh domačih prepirih. Toda ljubil je svojo hčer; zelo je obžaloval njeno izgubo. In sedaj je bil srečen, da jo vidi še pri življenju. In akoravno je bil njen mož iz sovražne rodovine, vseeno ni bil, hvala Bogu, duh. Priznati se mora, da je bilo v šali, kakor si jo je vitez ž njim dovolil, da se mu je izdal za mrtvega, nekaj, kar se ni skladalo z njegovimi pojmi o pravi iskrenosti; toda nekateri njegovi stari prijatelji, ki so se ž njim marsikje bojevali, so mu zagotavljali, da je v ljubezni dovoljena vsakojaka bojna zvijača, in da jo je vitez smel porabiti, posebno ker je vojak in stotnik.

Stvar se je zaradi tega srečno poravnala. Baron je na mestu odpustil mladi dvojici. Ubogi sorodniki so naravnost obsipali novega člana rodbine z ljubeznivostmi; saj je bil tako hraber, tako velikodušen in — tako bogat! Tetki ste se seveda nekoliko jezili, da se je njihova vzgoja stroge odločenosti in ponižne pokorščine tako slabo obnesla, vendar ste pripisovali vse svoji lastni nemarnosti, ker niste dali okna omrežiti. Ena je bila posebno radi tega užaljena, da je bila cela njena čudovita povest pokvarjena in edini duh, kar jih je videla, neprav. Nečakinja pa je bila popolnoma srečna, da je bil duh zares iz krvi in mesa — in tako se konča povest.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!

le za nemške kraje! Ne, brate, Slovenci imamo sami zase premalo in smo bolj potrebni, kakor noben drug narod, podpore, katere nam pa nihče ne da. Nabirajte zase prispevke sami med seboj, kajti mi bomo skrbeli sami zase. Zato se obračamo tudi danes do naše slovenske duhovščine z željo, da bi se v tej zadevi zedinila ter na pristojnem mestu izpregovorila besedo o tej stvari. Zakaj bi bili n. pr. dohodki svetih maš na sopraznike nekaj stipendij za „Bonifacijevu družbo“, saj je družba sv. Cirila in Metoda gotovo bolj potrebna podpore in je pri vsem tem naša, saj skrbi za pošteno krščansko in narodno vzgojo slovenskih otrok in je kot taka najboljša opora proti „proč od Rima“ med nami Slovenci. Slovenska koroška duhovščina, ki je bila dosedaj vedno trden branik v boju za pravice in blagor svojega naroda, bo gotovo tudi v tej zadevi storila svojo dolžnost. O tem smo prepričani!

„Freie Stimmen“ pa slovensčina. Zadnjič smo objavili en sam primer, kako znajo pri „Stimmen“ slovensčino predstavljati. Ker se je pa zdel „Kärnt. Ztg.“ prevod našega članka v „Fr. Stimmen“ tudi nekoliko preveč „frei“, je to pripomnila. In sedaj ji pa odgovarjajo „Stimice“ v listnici: „Prevod je bil namenoma kolikor mogoče dobeseden. Zato je tako „šepal“, česar popravljati pa nismo imeli povoda.“ — Da se bo spoznalo, kako v resnici „šepa“ ta prevod, še nekoliko primer. „Svojega (ihres) škofa — „unseres Bischofes“; branitelj (Verfechter) — „Beschützer“; tanko (fein) rešeto — „genauer Sieb“; kako bo neki (etwa) deloval ta „flajšter“ — „wie jemand (!) das Pflaster machen wird“; o „izgovoru in psu“ smo govorili že zadnjič; ki nam jo je dal še tako spoštovanja vreden mož (splošno rečeno) — „den uns dieser noch sehr ehrenwerte Mann“ („dieser“ pač ni splošno); dobro došla (willkommen) — „gut zugekommen“ (res prav „holprig“); zakaj neki (etwa) ni tudi dejal — „warum hat denn jemand nicht behauptet“; stiska (Eng) — „Druck“; posmehljiv (spöttisch) — „lächerlich“; prepis je bil gotov (bewerkstelligt) — Übertragung längst sicher; posmehljiv (spöttisch) — „spasshaft“; menda pa vendar ni bil (oder war etwa doch nicht) — „villeicht war auch“; popravljen (berichtigt) — „berichtigend“; obdelujejo (bearbeiten) — „verbreiten“; te zanimive oblike (plural) — diese interessante Form“. Da tako „šepanje“ večkrat popolnoma izpremeni pravi pomen, je pač umljivo. In prepričani smo, da se je predstavljalec tupatam res nalašč zmotil, dočim mu je pa tudi tupatam zmanjkalo, prav očitno zmanjkalo — modrosti. Po našem mnenju ne zna to človeče niti pošteno slovenski, niti pošteno nemški, torej je res kakor nalašč za — „Freie Stimmen“. Bog ga naj jim blagoslovi!

Nemški listi, med njimi posebno graška „Tagespost“, poročajo o zatiranju vseh nemažarskih jezikov v šolah na Ogrskem, pred vsem nemškega jezika. § 14. ogrskega ljudskošolskega zakona določa mažarski jezik za učni jezik na vsaki šoli, kjer je ena petina učencev Ogrov. Da Nemci tožijo o zatiranju in preziranju svojega materinega jezika, je umevno; posebno težko občutijo to, da se kaznuje vsaka nemška beseda nemškega otroka v šoli. Ako hočejo nemški starši za svoje otroke pouk v materinem jeziku, morajo to posebno plačati. Celo krščanski nauk je v mažarskem jeziku; kažejo se slučajni, da otroci nemških staršev ne znajo niti nemški govoriti — manjka jim izrazov. Kjer se pa že nemščina poučuje, se godi to tako površno, da v mnogih slučajih mladini ni možno s svojimi starši pismeno občevati v materinem jeziku. Da Nemci to politiko obsojajo, je umevno. Ali pa pri tem nemški Mihelj misli, kako on ravna s svojimi sosedi, n. pr. z nami Slovenci, ne vemo. Če postavimo v navedenih vrsticah mesto nemški izraz — slovenski in mesto mažarski (ogrski) izraz nemški, pridemo do zaključka: tudi pri nas na Koroškem so popolnoma enake razmere. In ako bi Nemeč bil le količkaj pravičen drugemu narodu, bi moral reči: česar nočem, da mi Mažar dela, tudi jaz ne smem drugemu (n. pr. Slovencu) želeti in storiti. Ali stara stvar je, da Nemeč kriči po pravici le tam, kjer njega pritiskajo, drugje pa, kjer je on na krmilu, pa dela z drugimi narodnostmi, kakor da ti jih sploh ni na svetu. Nemška pravica je — krivica!

Denarja se pa ne branijo, namreč naši celovski Velenemci. Le pojdite, kamor hočete: v najbolj nemško trgovino, najbolj nemško gostilno, k najbolj nemškemu advokatu — nihče se ne bo branil vaših slovenskih grošev. Tako smo tudi trdno prepričani, da se ne brani slovenskega denarja niti „Koroška hranilnica“, niti njen pravni zastopnik, nemški advokat dr. Ubl. Ali glejte, kakšni so pa taki ljudje proti nam Slovenem! Če le kaj količkaj diši po slovenskem, seveda razun denarja, spravi to te ljudi v ogenj. Tako se je n. pr. dogodil pred kratkim sledeči slučaj: Bilo je v zemljiško-knjižnem uradu v Celovcu. Dr. Ubl je pregledoval zemljiško knjigo in zapazil — Bog

nas obvaruj — par slovenskih vknjižb. To je moža tako razvnelo, da je v sveti svoji velenemški ogorčenosti zaklical nasproti dotičnemu uradniku: „Tu je že cel kup „bindišarskih“ vknjižb. Temu počenjanju se mora o pravem času napraviti konec. Zato bomo že poskrbeli!“ — No, res smo radovedni, ali ima pravni zastopnik „Koroške hranilnice“, advokat dr. Ubl, res toliko oblasti v c. k. uradih, da jim bo komandiral, kako se sme in kako se ne sme vknjiževati v zemljiške knjige! Mož se je pač enkrat pošteno — vrezal.

Duhovske zadeve. V stalni pokoj je stopil preč. g. Šimen Incko, dekan in župnik v Žabnicah. Nevarno je obolel in se priporočal v molitev č. g. Valentin Limpel, župnik v Čanjčah. Č. g. dr. Lambert Ehrlich, stolni kaplan v Celovcu, odpotuje dné 23. t. m. v družbi svojega očeta in brata v sveto deželo. Romarjem želimo srečno pot in srečno vrnitev!

Solske vesti. Alb. Woschitz je imenovan nadučiteljem v Melvičah. — A. Hölzel v Libučah je dobil dopust do velike noči. — Za svoje zasluge je dobil pohvalo od deželnega šolskega sveta učitelj Jan. Lohwasser v Škočidolu. — Umrli je vpokojeni nadučitelj v Pokrčah Šim. Perne. — Razpisane službe: na 3. razrednici v Železni Kapli do 26. marca, znanje slovenščine se zahteva; pri sv. Lenartu pri sedmih studencih do 31. marca, znanje slovenščine se ne (!) zahteva.

Celovec. (Krasna cvetka iz vrta blažene nemščine.) Mnogokrat sem že slišal, kako Nemci preklinjajo naš ljubi materin jezik in kako se norčujejo iz njega. Vedno silijo, da bi se učilo v ljudskih šolah po celi koroški deželi samo nemški. Mi pa jim brez skrbi lahko velimo, da naj svoje otroke učijo pravilno nemški govoriti in pisati, kajti kakor vidim iz nekega pisma, katero sem čital pred kratkim, še odrastli Nemci ne znajo pravilno pisati. Mi Slovenci pa bomo za naše otroke že sami skrbeli, da se bodo naučili vsaj materinega jezika izvrstno. Samo priložnosti nam dajte za to. Ne bomo jih pustili, da bi ostali takšni „pfušarji“, kakoršni se nahajajo med Nemci! V pismu, katero sem že omenil, se namreč čita dobesedno: „Bester Son ich mus dir sagen wie was Eva Hat gemacht dan ist sie gekomen der Vater keine Untertukung nicht geben dan ist sie zu der Neben-Bartei gegangen auf die kost dan ist sie 60 kr. Schuldig geblieben dan sind sō Her gegangen und haben ihr 2 Hömt und sonnenschirm weggenommen auf die Schult für kost bei uns hat sie nicht terfen ins Zimer eine gehen dan ist sie 2 Wochen so Herum gezotelt da ich wicht wo sie Hin ist da ist sie wolgegangen einen dienst suche. wir laszen dich Ale Schön Grüßen und Küßen sage du wen du ein Kelt Braugt.“ — To je torej tista prepotrebna nemščina, brez katere menda nihče ne bo prišel v nebesa!!!

Spominjajte se šentjakobske šole!

„Národna šola“ v St. Jakobu v Rožu. Dne 17. januarja t. l. sem za našo „Narodno šolo“ po pošti dobil 5 kron. Na odrezku poštne nakaznice ni bilo nikakega imena, zapisane pa so bile besede: „Slovensko dekle v St. Janžu v Rožni dolini s celim srcem pozdravlja „ladjo rešilko“ in pošilja majhno, a ne zadnjo pomoč.“ — O ti zlato dekletce! Majhno pomoč le, praviš, da pošiljaš ladji rešilki? Pet kron res ni bogve kak kapital, a kdo jih je dal? Morebiti si jih dolgo časa zbirala in si si marsikako sladčico pritrkala? Morebiti si jih izprosil pri dobrih svojih starših ali pa si jih težko prislužila — vsekako dala si, kar si mogla; zato je tvoj dar velik! Dala si ga z dobrim srcem, zato je tvoj dar še večji! In dala si ga s srcem, ki gorí za národ svoj in ga ljubi in mu hoče pomagati, in zato je tvoj dar prav res velik! — O da, takih src, takih hčérâ in sinov da bi národ slovenski imel več, ne bilo bi mu tako hudo in ne bil bi tako teptan in zaničevan! Takšnih sinov in hčérâ pa národu nikakor ne morejo dati naše sedanje ljudske šole, ker tega ne morejo in ne smejo. Take značaje vzgaja le šola, ki ne bistri samo uma, ampak ki blaži tudi srce, šola, ki ne le uči, temveč in v prvi vrsti tudi vzgaja. To pa pri nas koroških Slovincih delajo le naše „Narodne šole“. Zato: če hočemo národ svoj povzdigniti in mu dati značajnih sinov in hčérâ, dajmo mu národnih šol, za sedaj najbolj potrebno „Narodno šolo“ v St. Jakobu v Rožu! M. Ražun, župnik.

St. Jakob v Rožu. (Ženili smo se.) Letošnji pust, ki je bil tako prešmencano dolg, da ga skoraj ni bilo kraja ne konca, nam je prinesel nekaj žalosti, pa tudi mnogo veselja. Vsako nedeljo so pač oklicevali, da smo bili včasih, ko je malo zeblo, že naveličani poslušati. No, pa povedati Vam hočem, gosp. urednik, nekaj prav „luštenega“. Neko nedeljo v začetku februarja so po-

kopali ženo nekega tukajšnjega obrtnika. V ponedeljek po pogrebu pa je šel mož omenjene žene že na ženitovanje ali na „verbe“. Mahnil jo je kar čez goro. Med potjo sreča nekega prijatelja in mu takoj začne tožiti, meneč: še-le danes mi je prav hudo po rajni. Rekel je: „Nikoli bi se ne ženil, če bi bila moja rajna še živa.“ Vmes pa je padlo nekaj kozjih solz. Ženitovanjska pot je bila precej dolga, težavna in tudi še nevarna. Moral se je prepeljati s čolnom čez Dravo in končno še čez jezero. Torej ni čuda, da mu je postalo med potjo dolg čas. Kratkočasiti se je moral s to pesmijo:

Peč smo pozidali,
Oj hvala Bogu,
Pa ženo pokopali
Oj juh, oj ju-hu-hu!

Nevesta se ga seveda ni branila. Štirinajst dni po pogrebu so že oklicali. Hotel je, da bi ga že prvo nedeljo, pa mu je neko namignil, naj počaka, da bo osmina opravljena. In dal si je takoj dopovedati, misleč, da ne bo ljudstvo mislilo, da sem tako nepočakan. Na pustno nedeljo je bila že „ohcet“. Pravijo, da je bilo zelo „lušteno“. Povedati tudi še moram, da je bila cela „napredna“ stranka v svatih, gospod Krebitz pa starašina.

Št. III. Šolske oblasti hočejo, da bi zidali novo šolsko poslopje. Gosp. šolski nadzornik je že zilski dolini zaukazal zidati cele gradove, ki stojijo v več krajih prazni, zdaj pa še pri nas tudi hoče tak grad za šolo. Mi kmetje mislimo, da sedanje šolsko poslopje popolnoma zadostuje našim potrebam. Pred l. 1882., smo imeli v naši župniji več prebivalcev kakor zdaj, in šolsko poslopje je zadostovalo otrokom, čeravno je bilo le pritlično. Omenjenega l. 1882. smo morali zidati na šolo eno nadstropje, ki je stalo 1828 gld. 28 kr. Otrok je bilo takrat vsolanih 176, od tistega časa imamo celo dve vasi manj vsolanih, to je St. Lucija in Vesica, ki ste vsolani v Bilčoves. Ljudi je seveda manj, posebno na Klopcah, kjer so prej kopali premog. Kmetje v gospodarskem oziru zelo nazadujejo, več hiš stoji praznih, davkov in dolgov vedno več, pa naj še zidamo novo šolsko poslopje?

Škofiče. (Nagla smrt.) Nagle smrti je umrl Janez Kopajnik, kmet v Goričah. Peljal je šivalni stroj šiviljam nazaj na Klopce. Grede ga je zadela srčna kap. Našli so ga mrtvega na Klopcah zraven konja v snegu. N. v m. p.

Iz vrbske okolice. Velecenjeni g. urednik! Veselični odbor, sestavljen iz članov vrbske podružnice nemškega „šulferajna“ in rožeške podružnice „südmärke“, je začel razpošiljati po okolici neki oklic, v katerem pozivlja nemške može in žene, da naj globoko posežejo v svoj žep, da bo ta velika nemška nacionalna veselica izpadla kolikor mogoče sijajno. Veste, g. urednik, mi slovenski kmetje ne bi imeli prav čisto nič proti temu, ako se nemško-nacionalni c. k. uradniki in drugi taki ljudje zabavajo po svoje, za svoj denar, kolikor hočejo, ali odločno pa zavračamo njih namisel, da bi jim mi slovenski kmetje pomagali s svojimi otroci in svojim denarjem do mogočnejšega hajlanja. Oklic so poslali tudi mnogim izmed nas, a za naše otroke pa mislijo, da bodo kar zapovedovali z njimi. No, tu se pač motite! Hvala Bogu, imamo mi slovenski starši še toliko oblasti nad svojimi otroci, da jih ne bomo pustili v Vrbo med ljudi, kateri bi Slovence najrajši utopili v žlici vode. Slovenski kmetje, ako vam je še količkaj mar za vaše otroke, posnemajte nas, in ne pustite, da bi se vaši otroci na tak način kradli vam, slovenskim staršem. Na dan nemško-nacionalne veselice v Vrbi, dne 13. maja, ne sme biti med onimi hajlovci nobenega slovenskega otroka!

Več slovenskih kmetov.

Apače. Za popravo naše znamenite podobe „snemanje s križa“, je dovolilo c. k. ministrstvo državno podporo v znesku 800 K pod pogojem, da si ministrstvo pridrži pravico fotografiranja in pomnožitve teh fotografij. Podoba je sedaj na Dunaju in jo popravlja cesarski svetnik Geriš.

Galicija. Hudournik „Bilštajn“ nas zopet straši. Jeseni je zapustil svojo strugo in se razpustil po travnikih, zapustivši na njih dragocene (?) nam rude — peska. Pri sedanjem južnem vremenu bo narastel in bog ve, kam bode zdaj vdrl. Nekako počasi gre nameravana „regulacija“ naprej. Smo pač na spodnjem Koroškem!

Dobrlavas. (Še nekaj v osvetljenje naših nemčurjev.) Kako delajo naši nasprotniki, da pridejo v občini do krmila, da jim v to nobeno sredstvo ni preslabo, nam kaže sledeče: Nekemu tukajšnjemu občespoštovanemu rodoljubu hoteli so z vso silo odtegniti volilno pravico. In kako so skušali to doseči? Čujte! Trudili so se na vso sopo, da bi izvedeli kje, ali dotičnik ni imel kdaj od sodnije mu prisojene kazni, ki bi mu vzela volilno pravico. Brskali in brskali so po sodnijskih aktih, ali šment! „sveta pravica“ kaže pač le drugačno lice, kakor pa bi naši nemčurji s svojo zlobno voljo radi imeli. Ali po sili so hoteli našega kmeta

videti „črnega“. Ker jim je menda bila Dobrlavas premalo pravicoljubna, pa hajd v Celovec k deželno sodišču! Ali o smola! Namesto nestrpno zaželjene pečenke dobili so — dolg, dolg nos. Tudi deželno sodišče spoznalo je dotičnega za čistega in nekaznovanega. — Ali najznačilnejše še le pride! Enemu izmed naših „poštenih“ posilinemcev je bilo namreč vse to še premalo. Ker mu je pečenka, po kateri so se mu tako neskončno cedile sline, ušla, hotel se je znesti na nečuvno nesramen, podel in zavraten način. Kaj torej stori? Čujte in strmite! Pisal je omenjenemu kmetu brezimno pismo — kakšno junaštvo! v kojem mu podtika podlosti in nesramnosti, da se človeku kar gabi in bi si je v javnosti komaj povedati upal, seveda vse od začetka do konca popolnoma zlagano, iz golega maščevanja in brez vsakega povoda. Nesramnež! ki si pisal to pismo, ali ti tvoja kosmata vest ne dovoli, da bi prišel z imenom na dan? Ali te ni sram, če imaš sploh kaj čuta sramežljivosti še v sebi, takega zahrbtnega napada? Ali je to možko? Ne, to je slabše kot babje, pod vsako oceno. Če nimaš toliko moštva in poguma v svojem srcu, da bi odkrito v lice povedal svoje zlobne misli, kakor se sliši možu, potem nisi vreden, da te nosi slovenska zemlja. A to je torej tisto hvalisano nemško junaštvo, ki se ne boji na celem svetu drugega kakor — Boga! To so torej tisti hrabri naši nemčurji, ki si upajo poštenega človeka, ako mu drugače ne morejo do živga, napadati in metati blato na njega celo v brezimnih pismih! Jej, za tako junaštvo bi pa res le bilo škoda, če bi neizrabljeno ostalo doma. Veste, junaški dobrolski nemčurčki, vi ste zgrešili svoj poklic! Za vas ni tiha Dobrlavas, vi morate iti v Mandžurijo; kajti pred takimi junaki takoj zbežijo vsi hrabri Japonci. Naši nemškutarji še daleč prekosisijo one „žnidarje“, o katerih poje pesem: Polž pokaže jim svoje roge, žnidarji vsi pa v beg se spuste; morebiti bi si naši „neustrašeni“ nemškutarji celo upali mu jih pobiti. No, čast, komur čast! in klobuk doli pred takim — junaštvom! Srečna Dobrlavas! ki neguješ v svojem okrilju take junake, kojih slavna dela bodo opevali še pozni rodovi. Srečna občina, v kateri stoji na krmilu stranka, ki se ne more drugače kakor z zvijačo, z lažjo in krivico obdržati na površju, ki si kuje svojo slavo z brezimnimi, nesramnimi pismi. Fej takemu počenjanju! Res o tej nemčurski golazni človek ne more drugače govoriti, kakor z zaničevanjem in ogorčenostjo. Za človeka, ki še količkaj čuti in sebi ponosa in poštenosti, za tega ni prostora med ljudmi, ki delajo s tako podlimi sredstvi; kdor se brati z njimi, ta že nosi na sebi pečat sramote. In ti kmet, ali si slep ali kaj li, da se še vedno hlapčevsko klanjaš in ponižno hodiš za tvojimi skritimi a najhujšimi sovražniki, ki te samo izkoriščajo, ki te vidijo le tedaj, ko te rabijo? Kdaj se ti bodo odprle oči, da boš spoznal, da imaš opraviti s hinavci, ki se ti v obličje sladkajo, za hrptom pa ti rogove kažejo? Glej, da ne bo prepozno. Za vsakega poštenega dobrolskega občana pa velja le eno: Proč od dobrolske nemškutarije!

Mižica. Že blizu dve leti ni bilo od nas kaj novega v našem ljubem „Miru“. Morebiti, da g. urednik že misli, da smo vsi zaspali. No, nekoliko smo res dremali, pa dne 10. sušca t. l. smo se zopet prebudili, ko je zapel zvon k volitvi. Šli smo vsi Slovenci in tokrat smo imeli vesel dan, ker smo v vseh treh razredih sijajno zmagali domačini. Razun enega, katerega so naši iz usmiljenja volili, so vsi odborniki naši. — Ker nam je lansko leto šolski svet postavil za šolo prav majhno poslopje in približno za sedem tisoč goldinarjev, so naši kmetje na pust pri veselici spoznali, da naši nasprotniki le zato napredujejo, ker imajo druge občine posojilnice za denar, nam je pa šolski svet postavil posojilnico za pamet. In kako ne, saj je bil naš šolski svet tak, da razun enega čevljarja vsi skupaj niso plačali niti enega vinarja šolskih ali občinskih doklad iz svojega žepa. Zato smo se pa tudi vsi udeležili volitve, ker smo si vsi iz te nove posojilnice izposodili pameti, in hvala Bogu, 10. t. m. dopoldne je prišla taka ploha, da nam je vse nasprotnike odnesla iz občinskega odbora in šolskega sveta. Staremu županu, za katerega upamo, da nam bo tudi zanaprej županoval, pa gre vsa čast za njegov trud. Res težko je dvema gospodom služiti. Sicer smo pa kmetje z njim zadovoljni. Glede volitev naj izpregovorim še par besed o naših učiteljih, katerim je čas volitve najljubši. Nobena kočâ jim ni preumazana, nobena pot pretežavna, nobena noč pretemna, samo da delajo med ljudstvom sovraštvo s svojo agitacijo. Posebno pa se je izkazal naš podučitelj, katerega je bilo te dni v resnici povsod najti, kjer bi ga ne bilo treba. Svetovali bi mu, da naj bi v prostih urah rajši vzela knjigo v roke, kakor pa agitiral. Sicer pa tudi vemo, da deželni šolski nadzornik Palla že ve, zakaj je tako in ne drugače.

Črna. (Občinska volitev.) Dne 9. marca smo imeli tudi pri nas občinsko volitev, ki se je

vsled kompromisa izvršila zelo mirno. Udeležba je bila posebno v 3. razredu zelo pičla. Od 129 glasov se jih je oddalo le 33. Delalo pa se je z neko mrzlično naglico. V nedeljo, dne 5. marca, se nam je volitev naznanila; v četrtek, dne 9. marca, se je imela že vršiti. To pa moramo hvaležno pripoznati, da je naš gospod občinski tajnik zelo postrežljiv mož. Vse volilne listke je sam izpolnil ter jih opremil z določenimi kandidati. Vzlic kompromisu zdelo se je nekaterim takšno jerobstvo v dvajsetem prosvetljenem stoletju le nekoliko odveč. Ali menite, gospoda, da nihče izmed nas kmetavzarjev ni zmožen, da bi si sam napisal imena odbornikov? Izvoljenih je bilo 6 odbornikov naše, in 6 nasprotne stranke. Kdo bo voljen županom, se še ne ve, to vam bom svoj čas naznanil

Kmetavzar.

Črna. (Zakaj se je post upeljal.) Na pepelnico sedelo je v gostilni pri Geršaku pet rudarjev, ki so si naročili mesa za kosilo, da bi tako očitno pokazali svoje zaničevanje do cerkvenih zapovedi. Ta dan je namreč zapovedan post. Pri kosilu se začno med seboj pogovarjati, kako se je post pričel. „Kaj ne, tovarši, da tudi na pepelnico dobro tekne meso?“ „Seve, seve!“ „Ali pa tudi veste, zakaj se je post upeljal? Neki papež je imel toliko krav, da z maslom ni vedel kam. Toda znal si je pomagati. Upeljal je post, vsled česar se je svojega masla za drag denar znebil.“ — Smešno, ko bi ne bilo tudi nesramno. Ako so ti ljudje že toliko brezbožni, da jim niso več svete božje in cerkvene zapovedi, naj bi saj drugih ljudi ne pohujševali. Lahko se jim zgodi, da kdaj še polente ne bodo imeli. Krčmarico va vprašamo: Ali ste vi tudi že: „Los von Rom?“

Nevesekdo.

Društveno gibanje.

„Slovensko krščansko-socijalno delavsko društvo za Celovec in okolico priredi v soboto, dne 25. t. m., ob štirih popoldne v Cavnikovih gostilni, Lidmanskega ulice v Celovcu, svoj mesečni shod. Na sporedu ste predavanji g. Jos. Rozmana in g. Fr. Müllerja. Poleg tega je preskrbljeno še za druge poučne in zabavne stvari. Društveniki in prijatelji društva se vljudno vabijo k najštevilnejši udeležbi.

Odbor.

„Hranilnica in posojilnica za St. Janž in okolico v St. Janžu v Rožni dolini, registrirana zadruga z neomejeno zavezo, je izdala za 13. upravno leto sledeči računski zaključek: Hranilnica in posojilnica uraduje ob nedeljah po službi božji od 8. do 12. ure dopoldne. Ta dan se sprejemajo vloge, prošnje za posojila, obresti in vračila na glavnico, izjave pristopa, izstopa in odpovedi, izplačujejo vloge, obresti in posojila ter dajejo pojasnila in pravila. Pristopilo je 10 zadrugnikov z 11 deleži, izplačani so bili 3 zadrugnikom 3 deleži, ostalo je 353 zadrugnikov z 356 deleži. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 82, uničilo pa 43, obstoji torej 502 knjižice za 322.855 K 26 vin., in iznaša povprečna vloga 643 K 13 vin. Posodilo se je na novo 10 zadrugnikom, 23 zadrugnikov je pa posojila popolnoma vrnilo; dolžnikov je torej 218, ki dolgujejo skupaj 258.858 K 18 vin., ali povprek 1187 K 88 vin. Čistega dobička je bilo l. 1904. 2054 K 72 vin. Načelnstvo dobi po razdelitvi obnega zboru 800 K. Za dobrodelne namene 670 K. Ostanek 584 K 72 vin. se pridene rezervnemu zakladu, ki znaša 8578 K 96 vin. in bode torej narastel na 9163 K 68 vin. Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni član zadruga, ter se obrestujejo po 4%, od dne 1. oziroma 15. po vložitvi sledečega meseca, pa do 15. oziroma zadnjega dne meseca pred vzdigom. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta kapitalu brez posebnega naročila. Rentni davek plačuje hranilnica in posojilnica sama. Zneski do 200 K izplačujejo se brez vsake odpovedi, za zneske nad 200 K je pogojena odpoved, in sicer do 1000 K 21 dni, do 2000 K eden mesec, nad 2000 K dva meseca; vendar se taki zneski izplačujejo navadno tudi brez odpovedi, seveda kolikor dopušča blagajnično stanje. Od posojil, katere dobivajo le člani, zahtevajo se 5% obresti na osebni kredit in proti vknjižbi. Hranilnica in posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celju, katera izvršuje zakonito predpisane revizije.

Bekštanjnska posojilnica v Ločah, registrirana zadruga z omejeno zavezo, je izdala za 19. upravno leto 1904 sledeči računski zaključek. Posojilnica uraduje v posojilnični sobi vsako nedeljo popoldne in v ponedeljek celi dan. Pristopilo je 18 zadrugnikov z 18 deleži, izstopilo 12 z 12 deleži, ostalo 466 zadrugnikov z 466 deleži. Hranilnih knjižic je 529 za 261.850 K 3 v, in iznaša povprečna vloga 494 K 99 v. Dolžnikov je 325, ki dolgujejo skupaj 254.333 K 14 v, ali povprek 782 K 55 v. Čistega dobička je bilo 1046 K 97 v, ki se razdeli po sklepu obnega zboru za dobrodelne namene 500 K, ostanek 546 K 97 vin. se

pridene rezervni zakladi, ki znaša 14.909 K 78 v, in bode torej narastla na 15.456 K 75 v. Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni član zadruga, ter se obrestujejo po 4%. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta kapitalu brez posebnega naročila. Rentni davek plačuje posojilnica. Od posojil, katere dobivajo le člani, se zahtevajo 4-5% obresti na osebni kredit, 4-5% obresti proti vknjižbi. Posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celju, katera je zadnjo revizijo izvršila dne 1. oktobra 1901.

Odbor slov. kat. akademičnega društva „Danice“ za letni tečaj 1904/05 se je sestavil na obnem zboru dne 14. marca t. l. sledeče: Predsednik: Karol Capuder, stud. phil.; podpredsednik: Božič Mirko, stud. phil.; tajnik: Hubad Josip, stud. iur.; blagajnik: Modic Izidor, stud. phil.; knjižničar: Dolenc Ivan, stud. phil.; gospodar: Puntar Josip, stud. phil.

Slovenstvo in Slovanstvo.

Z Gorenjskega, dne 13. svečana 1905. — Strašno završi vselej po celem taboru nemških in slovenskih nemcev na Koroškem od zadnje reve gori do najvišje vlade, kadar jim kdo zabrusi v obraz besedo: „Sole za koroške Slovence so za nič!“ Kakor blazni tekajo okrog, pa ne da bi popravili kar je slabo, nego da bi iztaknili tisto hudobo, ki se je drznili reči kaj takega. Seveda so sami prepričani, da ta šola res nič ni vredna, da je popolnoma narobe svet, ali zanje je le dobra, ker dela Slovence tako neumne, da mislijo, da jih mora biti sram svojega domačega jezika ter se imajo za Nemce; prav tako, kakor tisti stebri koroškega nemstva, ki so v mladih letih popivali in popevali po slovenskih čitalnicah „Hej Slovenci!“ in „Naprej zastava Slave“, dokler ni prišla nad nje višja modrost, češ, sam slovenski kruh je presuh, izberačimo si še nekaj nemškega masla pa ga namažimo tako debelo po slovenskem kruhu, da ne bo nihče mislil, da je spečen iz slovenske moke! Ti možakarji, posebno njih harambaša in okr. šolski paša pa je menda po interpelaciji slovenskih poslancev posebno zadet v svoje „zvesto“ nemško srce, ter kar besni. Mesto da bi rekel nemškemu poslancem, ki jih je zbobnal Dobernigg iz vseh kotov Avstrije, da so se vmešali v zadevo koroških Slovencev: „Sola za naše otroke Vas nič ne briga, nesramno je, vtikati se v naše zadeve!“ komandira baš on tiste, ki napadajo naš narod s šolo, ki ga pogublja. Pa, glejte čudo, pravi Nemeč, sin nemških staršev, mu jo je ravno te dni prisekal v Tagesposti, tam pravi: kako grdo je, če se brani narodu, da se uči v šoli v svojem jeziku. Le berite v naslednjih vrstah povsod „nemški“ namesto „mažarski“, pa bote videli, da je pravi Nemeč vendar še dokaj boljši mož, nego tisti sinovi slovenskih mater, katerim je nemška kultura le zmešala pamet.

Na Jesenicah, kjer se je vsled nove železnice začelo jako živahno gibanje tudi v narodnih ozirih, so razni privandranji Nemci začeli z vso silo delati na to, da bi dobili občinski zastop v svoje roke. Največjo oporo imajo Nemci v tovarnah kranjske industrijske družbe. Že pri zadnjih volitvah so napeli vse sile, da bi se polastili občine, ali izpodletelo jim je, sedaj pa upajo, da bodo dosegli svoj namen, ker jim bo nova železnica sfabricirala dokaj novih volilcev. Ali tudi Slovenci niso padli na glavo ter so izvolili 13 za občino zaslužnih mož častnim občanom ter si tako zagotovili večino. Sramota bi res bila, ako bi celo na Kranjskem začeli Nemci stegovati svoje kremplje po slovenski posesti!

Urednik je res revež. V Kranju izhaja list „Slovenski Štajerc“, kateri je bil ustanovljen samo zato, da zavrača tako imenovano ptujsko „giftno krot“ — „Štajerca“. List je prav dobro urejevan in dela „Štajercu“ in njegovim izdajateljem, ptujskim kramarjem, prav veliko škodo, vsled česar ga tudi priporočamo koroškim Slovincem, med katere tudi skuša ptujski „Štajerc“ zanesti svoj nemški trup. Urednik „Slovenskega Štajerca“, g. Križman, se pač sme pohvaliti, da uredniški posel ni najprijetnejši. Kar časa list izhaja v Kranju, so se mu zgodile sledeče neprilike: Dvakrat ga je hotel nekdo sežgati s posteljo vred, drugič ga je hotel nekdo na postelji zadušiti, pri čemer ga je precej hudo ranil, in sedaj je nekdo po noči ob polenajstih streljal s ceste v njegovo stanovanje. Potem naj pa še kdo reče, da je prijeten posel uredniški. Pri nas v Celovcu smo vsaj toliko na boljšem, da nam hočejo pobiti samo okna.

Slovenci na Štajarskem se morajo boriti, dasiravno se jim splošno boljše godi, kakor pa nam na Koroškem, vendar z vso silo nasprotnikov. Vlada ni bila Slovincem nikdar prijazna in vedno je skušala, kjer je le bilo mogoče, odvzeti Slovincem kako drobtinico pravice, katero so si pridobili z dolgoletnim delom. Kjer je le mogoče, se odvzame kaj Slovincem in dá nemčurjem. Tako se je zgo-

dila sedaj v Celju velikanska krivica Slovincem. Ker je vlada razpustila slovenski okrajni zastop in nastavila svojega komisarja, je ta v svojem nemškem navdušenju odstavil tebinč meninč vse slovenske cestne komisarje ter na njihovo mesto poklical same celjske in okoliške nemčurje, kateri imajo o cestah toliko pojma kakor zajec o bobnu. Ali seveda, Nemcem se mora kaj dati, če se prav vzame Slovincem — pravica.

Zopet ena občina v slovenskih rokah. V veliki občini Oplotnici na Štajarskem so dosedaj gospodarili nemčurji, pristaši ptujske „giftne krote“. Slovenskim možakom poštenjakom je bila ta nemčurska komanda končno le preveč, in pri zadnjih volitvah so pometli iz občinskega odbora „Štajerčevce“. Tako sta sedaj prišli v kratkem dve lepi občini zopet v slovenske roke. Najprej Teharje, potem pa Oplotnica. To je lep napredek.

V boj za pravice slovenskega naroda! Tržaška „Edinost“ piše pod tem naslovom: V Celju se nahaja profesor, ki slovenskim dijakom prepoveduje v gimnazijskih prostorih govoriti v svojem materinem jeziku. (Kaj pa celovško „Marijanišče“? Op. ured.) V Celovcu je pred kakimi 4 leti celo v bogoslovju bilo prepovedano slovenski govoriti. Letos ta prepoved ne obstoji več. (Pa obstoji marsikaj drugega, o čemer bomo še govorili. — Op. ured.) Na postaji državne železnice v Hrpeljah (v Istri) je neki uradnik vnovič zagrozil uslužbencem z denarnimi globami, ako bodo med službo govorili med seboj slovenski. To so slučajni nezasištanega nasilstva nasproti slovenskemu narodu, ki mora iskati zadoščenja za tako žaljenje. Kdor je v javni službi in izdaja tako prepoved: proč z njim s slovenske zemlje! To ni zahteva narodne nestrpnosti, temveč zahteva pravice, postave! — Dà, dà, to je vse res, a na Koroškem pa gonijo nas s slovenske zemlje, ako samo pokažemo, da smo Slovenci!

V Trstu se je ustanovila „Jadranska banka“, katera bo za ves slovaški jug velikanskega pomena. Ako se pomisli, da so bile skoraj vse jugoslovske dežele navezane v denarnem poslovanju edino le na židovske in italijanske denarne zavode in so tako le ti imeli svoj dobiček, bo odslej ostal slovaški denar v slovaških rokah, kar je velikanskega pomena v narodno-gospodarskem in tudi političnem oziru. Tako se vedno bolj oživlja geslo: Svoji k svojim.

Dopisi.

Radše. (Srčna hvala za ponižno prošnjo!) Pred kratkim mi prinese pismonoša pismo, katerega sem se na prvi pogled prav razveselil. Na enkrat pa mi šine kri v glavo, da sem postal sramu rdeč, kakor rak, kajti kaj takega pač nisem pričakoval. Kaj pa mislite, dragi prijatelji, doživel sem nekaj, kar si bom zapomnil za celo življenje! Hudega nič, še srečen (?) bi lahko postal, če bi hotel. Ponudbo sem dobil, pa ne za ženitev. Odkod pa potem? Bom takoj povedal. Preberite sami to pismo. Pisano je nemško in slovensko se tako-le nekako glasi:

„Uredništvo «Bauernzeitunge», katera je list koroškega Bauernbunda, Vas prosi, da bi mu pošljali redno razna poročila, kakor poročila o nesrečah, porokah, pogrebih itd. Če bode te naši želji ustregli, bode te dobivali naš list za stonji!“

Naj bi si mislil kdo drugi na mojem mestu, kar bi hotel, toda jaz sem dejal sam pri sebi, ko sem bil to prebral: „Sveti Martin Luter . . .!“ e hudir! izrečeno in že skazeno tudi; kajti v neki zgodovinski knjigi sem enkrat našel dokazano, da se ta edini svetnik luterancev, dokler je še hodil v šolo, ni pisal Luter, ampak Martin Luder, ki je vse drugače govoril in živel, kakor sveto —. Torej sem zbral še enkrat vse svoje moči in vzdihnil sem drugič, sedaj pravilno, iz najglobokejše globočine svojega plitvega srca: „Nesveti Martin Luder, pridi luterš-Bauernzeitungi po najhitrejšem vlakcu, ki je na svetu, na pomoč, da ne bo glada čivknila! Vsi bauernbunarji te prosijo, usmili se njih hčerke Bauernzeitunge, in izprosi prav veliko slovenskih zborovanj na Koroškem, da bo imela kaj obrekovati!“

Slišal sem, da se spodobi, da se človek oprusti, če kaki prošnji ne more ustreči. Zato moram že jaz to tudi storiti, čeravno s lahkim srcem. — Slavno uredništvo „Bauernzeitunge“! Z največjim veseljem obzalujem, da mi ni mogoče vaši želji ustreči in sicer iz teh-le vzrokov: 1. Nemški naročniki in bralci vašega lista se gotovo tudi tako malo brigajo za poročila iz slovenske Koroške, kakor mi Slovenci za poročila iz nemške Koroške; torej bi vašemu listu z dopisovanjem ne koristil mnogo. 2. Jaz ne maram pošiljati v javnost zavutih ali izmišljenih ter neresničnih poročil. Vam so pa prej ko ne ljubši taki dopisi, posebno če se poročila kaj o Slovincih; o Nemcih mi pa ni mogoče poročati, ker smo tako srečni, da jih nimamo v svoji sredi. 3. Prepričan sem, da bi bila večina mojih dopisov v vašem vsenemškem uredništvu

obojena v — koš. 4. Bi bilo hvaležnosti preveč, če bi rojeni Slovenci za vedna obrekovanja poštenih Slovencev vaš list še z dopisi podpirali. 5. Kat. slov. izobraževalno društvo me je že tako pokvarilo, da pri najboljši volji nisem zmožen narodnega izdajstva, kar bi pomenilo dopisovanje v vaš Slovincem sovražni list. 6. Imamo Slovenci na Koroškem svoj list „Mir“, katerega gotovo poznate, saj vam je povedal že marsikatero neljubo in bridko resnico. 7. Je naša sveta narodna dolžnost, da podpiramo v prvi vrsti svoj domači list s tem, da ga prav pridno naročujemo in v njem poročamo razne novice iz slovenske Koroške. Za druge liste, najmanj pa za nam sovražne nemške liste, nimamo niti denarja za naročevanje, niti časa za čitanje, še manj pa časa za dopisovanje. 8. Če se slavno uredništvo „Bauernzeitunge“ za novice iz Radiš res tako zanima, mu povemo tiho na uho, da jih bo vedno lahko našlo v „Miru“. — S tem sklenem svoje slabo pisanje v trdnem prepričanju, da ga tako ne boste mogli brati.

Prav brez spoštovanja ostanem
ne vaš Radišan.

Gospodarske stvari.

Ali si ne škoduje kmet tudi sam?

Naš čas ima, dasiravno mu ni odrekati v marsičem viden napredek, vendar tudi svoje občutljive slabosti in hibe. Ena najboljše hibe je gotovo ta, da se je gledalo — sicer po postavnih poti — do danes samo na napredek gotovih strok in slojev ljudstva, med tem ko se je vzgoja in napredek kmeta precej zapostavljala in zanemarljiva, tako da kmet še dandanes v marsičem ne dela in ne ravna, kakor bi bilo treba in kmetškemu stanu v prid.

Kmet se ne poslužuje njemu danih pravic in le malo je kmetov, ki bi samostalno mislili in v gospodarskem oziru bili zmožni, izvrševati dela v večjem obsegu. Industrija, dasiravno po naravni poti sestra kmetškemu stanu, podpirala se je od leta 1866 do danes in napredovala je tako, da je danes kmetu prej v škodo kot v dobiček, trgovina izkorišča kmeta, kjer le more, in delavski stan vzgojen materijelno enostransko, postal je kmetški „general“. Ljudstvo se je vzgojevalo in se še danes vzgojuje na način, kateri je povzročil to zlo in ga danes še pomnožuje. A tudi med kmetškim ljudstvom samim že poganja plitva vzgoja v klasje! Kmet se žalibog o pravem času ni zavedal svojih pravic in še danes jih mnogo v svoji prirojeni trmi in svojeglavnosti noče odpreti oči; se noče posluževati pripomočkov v zboljšanje svoje bede, v katero je padel kmet po — lastni svoji krivdi.

Leta 1867 dobili smo v Avstriji ustavo. Vsi stanovi in sloji posluževali so se pravice, katere jim je ustava prinesla, in potrudili so se, dobiti poslance njihovega stremljenja in mišljenja. Po poslancih napravljene postave pa so bile in so še danes take, kakoršnega mišljenja so bili in so poslanci! Vsi sloji ljudstva so spoznali važnost — volilne pravice! In kmet? Kaj je storil kmet? Domá je ostal! In kaj stori danes, če so volitve? Doma ostane, ali pa prav rad svoje nasprotnike voli, če k volitvi pride. So kraji na Koroškem, v katerih živijo in gospodarijo zavedni kmetje; a tem krajem jemljejo in rekli bi — kradejo vpliv in onemogočujejo zboljšanje gospodarskih razmer za kmetški stan sploh tisti kraji in tiste občine, v katerih stanujejo po večini še — kmetške mežve! Ali se morejo potem sploh zboljšati razmere za kmeta? Ni mogoče! Ker se kmet nikoli ni brigal za svoje pravice, ostale so mu samo — dolžnosti. To marsikateri kmet še danes ne uvidi ali uvideti noče; in trditi se more, da živi še mnogo njih, ki sploh ne vedo, kaj je „ustava“. Tak kmet, ki pozna in skrbi samo za svoje domače gospodarstvo, pač pozna svoj dom, a ne pozna in ne ljubi svoje domovine. Tak kmet zase samo životari, svojemu stanu pa naravnost škoduje. Dokler pa kmet ne bo skrbel za svoj stan, ampak samo zase, dokler se slehrni kmet ne bo posluževal po ustavi mu danih pravic, tako dolgo se mu bodo vedno nakladale samo dolžnosti, katere obstojijo v plačevanju in — molčanju, dolžnosti, zaradi katerih kmet itak že toži in tarna; a tudi nič drugega kot to. Iznebiti se dolžnosti in težav, v kolikor ima po postavi pravice, se kmet noče, in tistim, ki hočejo, zopet slepi kmetje zabranjujejo.

Tako živi kmetški stan v teh „razmerah“ in gospodarski zmedej naprej, kar je oboje nastalo v svojem bistvu po krivdi kmetškega stanu samega. Za vse druge stanove prideluje kmet živež, njemu samemu pa primanjkuje kruha in gospodarske sape. Krivi temu so tisti kmetje, ki vidijo samo v vsakdanjem delu in opravi svoj poklic, svojo pravico in svojo dolžnost — svoje vse! Tisti, ki ne gredo s svojim prepričanjem — če ga sploh imajo — čez prag svoje hiše. Ti in taki kmetje škodujejo

kmetškemu stanu več kot davki in — podjed! In nemalo je takih kmetov v slovenskem delu koroške dežele.

Kmet in cel kmetški stan zdihuje in bo, če se ne poprime in ne izrabi vse svoje ustavne pravice v najizdatnejši meri z vztrajno odločnostjo, v kratkem času — izdihnili. A naj ne vali potem krivde na druge, sam naj stopi pred ogledalo in naj ne pozabi, kako je izgledal. — Mnogo je še kmetov, katerim je nemški jezik ljubši, kot njihova žena; ker ne vedo, da nemški ne znajo. Služijo radovoljno našim nemčurjem in privandranim tujcem za vsakdanji vinar; a mastijo, redijo, repenčijo se in gospodarijo jim tuje, ali narodni odpadniki, katerim donaša naša last, naša domovina, kmetški pridelek za goldinarjem — goldinar. Kako visoko pa se je povzdignil kmetški stan po znanju nemščine? Tako daleč, da tujcem — služi! Ali si je pridobil kmet že katero tovarno, kak grad, kako posestvo, kako žago ali kak mlin s tem, da nemški zna? Gotovo ne! pač pa je prej prišlo že kako posestvo v tujčeve roke, ker z znanjem nemščine je pri marsikaterem kmetu združena tudi babarija, lumparija in — boben! Pameten, izkušen Slovenec pa bo zmirom vedel izpolniti in storiti svojo dolžnost napram svoji domovini, četudi prav dobro — nemški zna.

Pa oglejmo si kmetško gospodarstvo v večjem pomenu besede! Kaj se nam kaže tu? Dejstvo je, da stremi posameznik dandanes postati povsod — sam, edin, neoviran gospodar, da je z misel za sosesko jako osamljena. Zakaj? Ker je samopašnost, pohlepnost, zavist in tudi v tej reči malomarnost in zaslepljenost med kmeti, rekel bi, v cvetu! Kdor opazuje današnje hrepenenje po razdelitvi soseskih gozdov, pašnikov in planin in premišluje njih nasledke, mora čestokrat izdihniti: Kmetje, ali ste slepi! Ali hočete edini ta vaš vir tudi sami ukončati? Samo razkosanje gozdov je v danih slučajih prav; vse drugo pa je kmetom v škodo, ker s tem si ovirajo najpotrebnejše pripomočke za živinorejo; vse stremi danes po združitvi, samo kmetje iščejo in mislijo zadobiti svojo srečo v razkosanju medsebojne posesti. Ali le malokje jo bodo našli. Posest soseske ostane vedno kmetška ali soseska last, posestvo posameznika le prevečkrat pride v tuje roke. Kdor nima zmislja za pametno, nesebično gospodarstvo s sosesko lastjo, tudi svoje lasti ne bo dolgo obdržal. In zakaj? — Kdor za tuje prime, svoje izgubi. Sloga jači, nesloga tlači.

Politični pregled.

V državnem zboru je bil v zadnjem času eden izmed najvažnejših predlogov predlog poslance Derschatta, da naj se izvoli poseben odsek, ki naj natančno preišče in ugotovi razmerje med Avstrijo in Ogrsko. Ker ministrska kriza na Ogrskem še sedaj ni rešena, in je pričakovati, da bi se Ogrji kolikor mogoče radi okoristili na škodo Avstrije, je bil ta predlog popolnoma na mestu. Naj se stvar popolnoma pojasni, da ne bomo avstrijski državljani tako kakor dozdaj s svojim denarjem podpirali ogrskih protiaustrijskih teženj.

Izprememba v avstrijskem ministertvu.
Dosedanji minister za domobranstvo grof Welsersheimb je odstopil in cesar je na njegovo mesto poklical fem. Schönaicha, ki je bil doslej poveljnik 9. vojnega kora v Jožefovem na Češkem.

V **Macedoniji** je zopet začelo vreti. Vrše se male bitke med vstaškimi četami in turškim vojaštvom. Ena vstaška četa, ki je prišla iz Bolgarske, je bila popolnoma uničena. Padlo je 42 vstašev, med njimi dva poveljnika. Kakor je torej videti, se bo s pomladjo krvavi ples na Balkanu zopet pričel z vsemi grozovitostmi.

Na **Francoskem** je državna zbornica sprejela z velikansko večino postavlo o dveletni vojaški službi. Kedaj bo neki prišlo pri nas to na vrsto?

Rusko-japonska vojska.

Od več strani smo dobili vprašanja, zakaj ne poročamo o rusko-japonski vojski. Da se ne bo to napačno tolmačilo, izjavljamo tu javno, da so tega krivi le oni naši nemarni naročniki, ki ne pošljejo naročnine. Ako bi vsak pravočasno poravnal svoj dolg, bi nam bilo mogoče list toliko razširiti, da bi v njem lahko poročali o vseh zanimivostih. Ker pa marsikdo misli, da list izhaja lahko brez naročnine, se moramo pač držati ozkih mej in smo lahko veseli, ako moremo v njih namestiti vsaj domače vesti. Ako bodo naročniki poskrbeli, da bo list lahko izhajal v takem obsegu kakor danes, potem nam bo lahko poročati o marsičem.

Bitka pri Mukdenu.

Dolgo časa ni bilo nikakih važnih poročil z mandžurskega bojišča. Časopisi so le poročali, da se obe vojski pripravljata za veliko bitko. In res. Med tem časom, ko je vse mislilo, da je okrog reke Šaho vse mirno in so bile celega sveta oči

uprte na dogodke v Rusiji, se je na mandžurskem bojišču izcimila iz malih bojov med predstražami velikanska bitka. Japonci so dobili v pojačenju čete izpred Port Arturja in ž njimi tudi velike topove. Japonske čete so stale v sredini na levem bregu reke Šaho, dočim je desno krilo pod Kurokijem prodrlo do reke Hunho. Na levem krilu pa so japonske čete prodrle še dalje proti severu, da so se pojavile že onstran glavne ruske postojanke, mesta Mukdena, proti Tjenlinu. V tridnevem hudem boju so potisnili Japonci Ruse čez reko Hunho. Najhrabrejše se je držalo rusko levo krilo pod generalom Linjevičem. General Kaulbars, ki je poveljeval na desnem krilu, se je tudi moral umakniti. Dne 9. t. m. so Japonci zasedli Mukden.

Rusko umikanje.

Rusi so se po bitki pri Mukdenu umikali proti Tjenlinu. Umikanje je bilo jako nevarno, ker je bila vedna nevarnost, da Japonci obidejo umikajoče se čete. Poleg tega so japonski veliki topovi naredili še mnogo škode umikajočim se Rusom. Umikanje je kril general Linjevič s svojimi oddelki. Umikanje je bilo tem težavnejše, ker so Japonci razdrli železnico med Mukdenom in Tjenlinom. Vzlic vednim japonskim napadom se je Rusom posrečilo brez večjih izgub doseči Tjenlin, katerega so pa zopet zapustili, ko so vzeli s seboj zaloge vojnih potrebščin in živil. Kar niso mogli vzeti s seboj, so uničili. Umikajo se dalje proti Harbinu. Zadnja poročila iz japonskih virov poročajo, da so Japonci zavzeli Tjenlin. Ruska poročila trdijo, da so se Rusi od Mukdena umikali v popolnem redu.

Ruske in japonske izgube.

Vsa poročila o obojestranskih izgubah se strinjajo v tem, da tako velikih izgub, kakor ste jih pretrpeli obe strani v bitki pri Mukdenu, že ni dolgo izkazala nobena vojska. Prva poročila iz japonskih virov so trdila, da so izgubili Rusi 40.000 vjetih in 90.000 ranjenih. Japonci pa naj bi bili izgubili 41.000. Nekateri dopisniki so že pisali, da so Rusi izgubili kar 200.000 mož. Končnih natančnih podatkov še ni, pač pa ruski časopisi poročajo, da so skupne izgube manjše kakor 200.000 mož.

Kje je bila premoč?

Vsi Rusom neprijazni listi so pisali, da so Rusi imeli pri Mukdenu več vojaštva, kakor pa Japonci. Sedaj pa se je izkazalo, da so imeli Japonci veliko premoč. Rusi so imeli skupaj 360.000 mož, Japonci pa 490.000, torej za celih 130.000 več kakor Rusi.

Kuropolitkin odpoklican.

Večkrat se je že pisalo, da je car odvzel generalu Kuropolitkinu vrhovno poveljstvo, ali vselej so bile te vesti neresnične. Sedaj pa je Kuropolitkin res, kakor se zatrjuje, odpoklican na lastno željo. Car je imenoval za začasnega poveljnika generala Linjeviča.

Ali bo mir?

Hitro po mukdenski bitki se je raznesla po časopisju vest, da Rusi žele miru. Ta vest je bila neresnična. Vojni svet v Petrogradu je sklenil, da se vojska nadaljuje in car je dal poklicati nove čete pod orožje. Na bojišču pač sedaj nekako vlada mir, ali koliko bo še steklo krvi, predno bo sklenjen mir med Rusijo in Japonsko, o tem se pač ne dá govoriti.

Žitne cene

od 8. do 14. sušca 1905.

Po uradnem poročilu deželne vlade z dne 15. sušca.
Cene so za 80 litrov (biren).

Žito in sočivje	Celovec		Beljak		Pliberk		Št. Vid		Trg		Velikovec		Volšperk		Žel. Kapla		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Pšenica . . .	—	—	13	44	—	—	13	76	—	—	—	—	—	—	—	14	08
Rž	10	90	11	84	—	—	10	73	—	—	—	—	—	—	—	12	08
Ječmen	—	—	11	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	16
Ajda	8	48	10	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	98
Oves	5	44	7	36	—	—	5	20	—	—	—	—	—	—	—	5	86
Proso	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pšeno	16	—	17	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turšica	9	12	8	60	—	—	9	12	—	—	—	—	—	—	—	10	16
Grah	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fižol beli . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ rdeči	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16

Listnica uredništva.

Št. Jakob v Rožn. Brez podpisa; v — koš.

Več dopisnikom: Ker smo bili za to številko preobloženi z gradivom, priobčimo poslana dopise prihodnjič.

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Kupujte národní kolek!

Izvrstni okus kave dosežete s primešanjem

Vydrove žitne kave

POSKUSITE! Vzorek dragovoljno.
Poštna 5 kg. pošljika 4 K 50 h franco.

„DOMAČI PRIJATELJ“
vsom odjomalcem zastoj pošljani mesečnik.

Vydrova tovarna žitne kave Praga-VIII.

Ponos vsake gospodnje je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodnjstvu, kadar se napravlja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvrzne zavojce z imenom „KATHREINER“.

Tiskarna družbe sv. Mohorja
se vladno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavrtkov itd. po najnižjih cenah.

Majhna vila v Celovcu
na prodaj. Je pred sedmimi leti sezidana, še pet let
večjih davkov prosta, stoji na solčnem in tibem
prostoru blizu drevoreda proti jezeru, deset minut
od novega trga. Več pové uredništvo „Mira“.

BRADY jeve Marijacejske prej M želodčne kapljice

zaradi svojega poživljajočega in krepča-
jočega učinka na prebavne telesne dele se
obče priporočajo, kadar se nima teka pri jedi,
pri slabem prebavljanju in drugih
želodčnih boleznih.

Zahtevajte v lekarnah izrecno le
Brady-jeve želodčne kapljice.
C. Brady, lekarna pri ogrskem kralju,
Dunaj, Fleischmarkt 1.

Iščem službo cerkvnika in obenem organista.

Opravljal sem že več let to službo v polno
zadovoljnost in jo želim izpremeniti le vsled rod-
binskih razmer. Naslov pove uredništvo „Mira“.

! Železnina!

Razno orodje, krmilniki, ploče za ognjišča, šine
za kolesa, osi, verige, coklje-zavornice, žreblje,
cveki iz žice, vijaki, kuhinjska posoda itd. se do-
biva za vsako prav primerno ceno
v Celovcu, Fröhlichove ulice šte. 9.

Učenca,

s potrebno šolsko izobrazbo in večšega obeh de-
želnih jezikov, sprejme takoj

A. Prosen,

trgovec s špicerijskim blagom v Celovcu.

Java kava

direktno od pridelovalca.

Pošilja se 5 kg vrečica, colnine prosta, brez vseh stroškov
na vsako poštno postajo.

Marka **Javaflor**, najfinejša „surova“ gld. 6-95
fina, zelena „ „ 6-20
Javasalvador, mešanica, „ 6-10
Kapucinska mešanica, „pečena“ „ 7-
Tudi druge vrste kave po zelo ugodni ceni.

Čaj

1 kilogram: gld. 2-80, — gld. 4-—, — gld. 5-50.

Turk & Comp.

posestnik plantaž na otoku Java. Pošiljatve iz skladišča v luki.

Trst, Acquadotto 62.

Centenik brezplačno in prosto.

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva
pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto
do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob
vsakem času.

Ant. Schmauzer, Ign. Teyrowsky,
Annabrücke. Galicija.
Železniška postaja Grabštanj.

Prememba prodajalne.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem se
preselil s 1. marcem s svojo

trgovino blaga za obleke (manufakture)
in z oblekami za moške

iz Weissbriachergasse (to je pod cerkvijo) zdaj v
svojo hišo, Südbahnstrasse št. 13,

to je par korakov čez most proti južnemu kolodvoru.
Dovoljujem si prositi slavno občinstvo za iz-
kazano mi naklonjenost tudi na mojem novem pro-
storu in bode moja skrb, da postrežem svojim ce-
njenim odjemalcem v njih zadovoljnost.

Spoštovanjem

Jožef Šuster,
Beljak.

Nemčeva kmetija

pri Št. Jakobu pod Celovcem, ki ima 33 oralov
sveta, kakor stoji in leži, vse novo sezidano, se
prodá. Za mleko se dobi na mesec do 50 gld.
Vsejane je 14 birnov rži. Cena 10.000 gld.

Druga mala hiša, pol ure od Vrbe ob je-
zeru oddaljena, dosedaj obdelovana od nekega
vrtnarja, vse novo, se prodá za 3200 gld. — Več
pové Tomaz Wurzer v Vogličah pri Vrbi na
Koroškem.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka
se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter
ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri že-
lodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho,
bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva.
Preženó velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo
izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezeh ter koliko in ščipanje v že-
lodecu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni
na maternici in madronu ter ne bi smele radi tega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo:
Mestna lekarna, Zagreb, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg šte. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. — **Cena je nasled-**
nja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K,
4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Imam na tisoče priznalnih pisem, da jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki
so s posebnim vspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili. Ivan Baratinec, učitelj; Janko Kisur,
kr. nadlogar; Stepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena 1. 1360.

Mestna lekarna, Zagreb,

Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

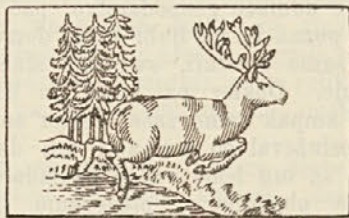
Zdravje je največje bogastvo!

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno.
Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi
dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. **Dobiva se povsod!**

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Aksijski kapital K 1.000.000.

Kupuje in prodaja
vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunal-
nih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavlje.
Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema
v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugod-
nim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge
do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.